

ISKRA

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TOVARNE »ISKRA« – KRANJ

6-7

TNIK III.

1957

ISKRA

glasilo delovnega

kolektiva

tovarne elektrotehničnih

in finomehaničnih

izdelkov

»Iskra« Kranj

1957

št. 6—7

junij—julij

Izdaja:

Upravni odbor

Ureja:

Uredniški odbor

Odgovorni urednik:

Tone Dovjak

Zlato polje, Kranj

Naslov uredništva:

Tovarna »Iskra«

Gorenja Sava 6

telefon 231

(interna 425)

Naslovna slika:

Ob morju

Branko Komac

Klišeeje izdelala:

klišarna »Gorenjski tisk«

Kranj

Tisk:

»Gorenjski tisk«

Kranj

Naklada:

2900 izvodov

VSEBINA

- Ob občinskem prazniku — Martin Košir, sekretar občinskega komiteja ZKS
- Kratke vesti s seje UO — C.
- II. kongres delavskih svetov Jugoslavije — Anton Seljak
- Kratek pregled polletne dejavnosti naše sindikalne organizacije — Metod Rotar
- Polletna konferenca ZK — K.
- Kaj smo pripravili novega za prihodnje leto v panogi elek. merilnih instrumentov — IFV.
- III. zasedanje delavskega sveta — C.
- Naša komerciala v prvem polletju 1957 — Dr. Milan Lilek
- Potovanje od Istanbula do Sirije — Maks Verčar
- V „Iskri“ se bo osnoval filmski krožek — BO
- Razširitev področja dela personalne službe — Kry
- Izpolnjevanje proizvodnih nalog v prvem polletju — Ing. A. Grčar
- Kam izvažamo? — IS
- O naši trgovini in predstavnstvu v Ljubljani
- Zanimivosti iz tehnike — uju
- Doživetja v Ankaranu
- Kurir Blaž — J.
- Industrijska kovinarska šola „ISKRA“, šolsko leto 1956/57
- Kulturno delovanje na ISK „ISKRA“, Kranj
- Praktični nasveti
- „Neizpolnjeno hrepenenje“ — Spectator
- Športni dvoboj med kolektivoma „ISKRA“ in „N. TESLA“ iz Zagreba
- Mednarodni namiznoteniški dvoboj „ISKRA“ : „STANDARDTELEPHON“ (Dunaj)
- Ali verjamete?

Ob občinskem prazniku

Pravkar so minili dnevi, ki so nas spomnili na začetek ljudske vstaje slovenskega ljudstva — 22. julij. Niso se še zaključile vse slovesnosti v čast dneva ljudske vstaje, že so tu novi datumi, ki govorijo o zgodovinski preteklosti naše občine.

Odločilen spopad, ki je potekal z vso ogorčenostjo na tem delu sveta, ima včasih videz, da se je upor začel šele ob prihodu okupatorja. Vendar vemo, da se je proletariat Jugoslavije boril za svoje pravice že mnogo let prej. Nasprotja, ki so vladala že pred vojno, so se s prihodom okupatorja še bolj zaostrila. Naše delovno ljudstvo je bilo oropano vseh nacionalnih, kulturnih in socialnih svoboščin. Zato menim, da je prikazovanje narodnoosvobodilne borbe kot zgolj nacionalno gibanje zgrešeno, ampak je naša narodnoosvobodilna borba bila dejansko revolucija delovnega ljudstva za pridobitev nacionalnih in socialnih svoboščin delavskega razreda ter rušenje fašističnega režima kot največjega sovražnika svobodne človeške misli, demokracije in socialističnih odnosov.

Delavstvo se je že v predvojnih časih odločno borilo za svoje pravice, kar nam je zelo nazorno pokazala velika stavka tekstilnih delavcev Slovenije leta 1936, katero lahko smatramo kot zavesten korak proletariata v priprave na ljudsko revolucijo. S porajajočim se fašizmom v Italiji in Nemčiji se je resnično povečala nevarnost za neodvisnost narodov v Evropi. Fašistični pohod nad druge narode je bil v začetku tudi uspešen, vendar je na naših tleh doživel presenečenje, ki mu ga je pripravilo ljudstvo pod vodstvom KPJ. Tu na tej zmučeni slovenski in jugoslovanski zemlji prebiva nepomirljivo ljudstvo, ki je šlo skozi vse vrste poniževanja in izkorščanja; takrat so dozoreli vsi pogoji, da obračunamo enkrat za vselej s protiljudskimi režimi.

Ta ogromni politični kapital je KPJ dal moč in sposobnost, da je lahko v najtežjih trenutkih jugoslovanskih narodov pozvala na vsesplošno ljudsko vstajo. Tako kot pred vojno so se naši ljudje med vojno uspešno borili pod vodstvom KPJ proti fašizmu in tudi revolucijo končali v svojo korist. KPJ je vzgajala ljudske množice ter jih zavestno pripravljala na oborožen spopad in utrjevala zavest množic, zavedajoč se, da brez velikih naporov in žrtev ni mogoče doseči velikih ciljev in zmag. V takih okoliščinah so komunisti in delovni ljudje občine Kranj leta 1941 začeli pisati svojo zgodovino. Začel se je upor proti okupatorju in domačim izdajalcem. Priprave na oboroženo ljudsko vstajo v naši občini so bile v polnem teku. Tako so se odzvali pozivu KPJ delavci-komunisti mesta Kranj ter v noči od 27. in 28. julija 1941 prvi odšli v partizane. 1. avgusta 1941 se je ta skupina že spopadla z okupatorjem, kar predstavlja za občino Kranj dejansko začetek oborožene ljudske vstaje. Zato je tudi Občinski ljudski odbor proglasili ta dan za praznik ljudske vstaje v naši občini. Temu dogodku so sledili še mnogi drugi ter bogatili slavno zgodovino jugoslovanskih narodov.

Narodnoosvobodilna vojska se je množila iz dneva v dan ter zadajala okupatorjem smrtonosne udarce. Čeprav je okupator skušal z vso krutostjo zatreti vseljudski upor, se ljudstvo tega ni ustrašilo, kajti vedelo je, da je resnica na naši strani in resnična zmaga v naših rokah. Večkrat se je tudi okupatorju posrečilo s pomočjo domačih izdajalcev prodreti v naše vrste, vendar odločne volje in hotenja širokih množic ni bilo moč streti z nobeno silo.

Res je, da svobode ni moč pridobiti brez žrtev. Tako smo tudi iz naše sredine izgubili mnogo tovarišev, ki so bili pripravljeni žrtvovati svoja življenja. Med 600 padlimi tovariši so tudi organizatorji upora, kot je France Vodopivec, bivši sekretar kranjskega okrožnega komiteja KPS za Gorenjsko in sekretar vojno-revolucionarnega komiteja Lucijan Seljak, Mrak in narodni heroj Ivo Slavec-Jokl, tekstilna delavka Rezka Dragar, Pavla Mede, Vinko Zevnik in drugi.

Pot, ki so jo v preteklosti prehodili narodi Jugoslavije, je bila nadvse težka in jo cenijo vsi svobodoljubni ljudje na svetu. Nam so se pa odprla nova pota svobodne graditve socialističnih odnosov in razvijanja mehanizma delavskega in družbenega upravljanja kot temelja resničnega demokratičnega udejstvovanja delovnega človeka. To je dragocena pridobitev socialistične revolucije delavskega razreda Jugoslavije in hkrati najvažnejša oporoka padlih tovarišev. Mi smo dolžni kot nasledniki te revolucije to razvijati ter biti svetel vzgled vsem našim poznim rodovom.

Vemo, da naš delovni človek še nima vsega, kar bi mu družba že rada nudila. Toda materialno izboljšanje življenja delovnih ljudi zavisi od vseh nas. Prizadevanje delovnih ljudi na vseh področjih našega gospodarstva za večjo proizvodnost in razvijanje komunalnih skupnosti nam lahko zagotovi to izboljšanje. Položaj se je v zadnjih desetih letih bistveno izboljšal, za kar gre predvsem zasluga našim delovnim ljudem, vendar vemo, da smo si v tem času le ustvarili prav ugodne pogoje za reševanje vseh perečih vprašanj življenjskega standarda. Prav iz teh objektivnih težav naše socialistične graditve lahko povzamemo samo ta zaključek, da je potrebna in dobrodošla sleherna pomoč ter vključevanje neposrednih proizvajalcev v mehanizem delavskega in družbenega samoupravljanja. Neposredno sodelovanje proizvajalcev je toliko bolj pomembno, ker naš celotni politični in ekonomski sistem sloni na zavestnem delu delovnih ljudi za krepitev enakopravnih odnosov in resnične socialistične demokracije in so sadovi tega prizadevanja namenjeni ne komu drugemu, marveč delovnim ljudem samim.

Ko zaključujem svoj uvodnik v vašem listu, pošiljam kolektivu ISKRE in preko njega vsem delovnim ljudem občine Kranj najlepše čestitke ob občinskem prazniku — dnevu ljudske vstaje.

MARTIN KOŠIR, sekretar občinskega komiteja ZKS

Kratke vesti s sej UO

Za namestnika predsednika Upravnega odbora je bil izvoljen tov. Kryštufek Boris.

Upravni odbor bo podal DS predlog za imenovanje upravnih odborov za Restavracijo, Samski dom in Industrijsko šolo.

V zvezi s priporočilom zdravniške komisije je Upravni odbor odobril delavcem selenskega oddelka 14 dnevno klimatsko zdravljenje v Ankaranu.

Upravni odbor je sklenil, da naše podjetje nudi vsestransko pomoč tovarni Erma v Šmarju pri Kopru, ki

naj bi ostala še nadalje samostojno podjetje.

Na predlog sindikalne podružnice je upravni odbor odločil, naj tehnični in finančni sektor izdelata predloge glede podaljšanja odmora na 30 minut.

Upravni odbor je za leto 1957 imenoval naslednje komisije:

1. Tarifna komisija: Vehovec Jaka, Novak Zore, Novljan Julij, ing. Dolgan Danilo, Orel Franc, Gogala Miroslav in Smole Avgust.

2. Komisija za HTZ: Rajgelj Alojz, Božič Franc, dr. Vidmar Ivan, ing.

Majdič Vinko, Mlakar Tine, Gregorač Polde in Zibler Marjan.

3. Letovanijska komisija: Tičar Tone, Vehovec Jaka, Fatur Slavko in Rotar Metod.

4. Stanovanjska komisija: Pavlič Jože, Golob Pavel, Drašler Janez in Kump Jože.

5. Komisija za ugotavljanje obratne škode: Pokljukar Jože, Kump Anton in Kosterov Adolf.

6. Komisija za dopuste: Drašler Janez, Gregorač Polde in Slavec Igor. V.

I. kongres delavskih svetov Jugoslavije

Ob prihodu na železniško postajo v Beogradu je bilo takoj opaziti brezhibno organizacijo kongresa. Vsak delegat je v pisarni za sprejem dobil kuverto, v kateri je bilo nakazilo za prenočišče s točnim naslovom, hotela ali doma, kjer so bila pripravljena prenočišča. Poleg tega je vsak delegat prejel lično polivinilasto listnico, v kateri je bila številka sedeža za plenarne seje, dalje vstopnica, ki je služila za vstop v vse prostore, v katerih je potekalo delo kongresa, istočasno pa nam je služila za osebno izkaznico. Dobili smo tudi vozovnico, ki je dovoljevala prevoz z vsemi vozili mestnega prometa. Seveda pa smo prejeli tudi osnovno gradivo za delo kongresa.

V predlogu za sestav delovnih organov kongresa sem videl, da sem bil kot delegat tovarne Iskra predlagan v delovno predsedstvo kongresa. Sma-tram, da je bilo s tem dano delavskemu upravljanju v našem podjetju veliko priznanje.

V ponedeljek je bila za delegate, ki so bili predvideni za sodelovanje v kongresnih organih, sklicana kratka konferenca, kjer je dal predsednik zveznega zbora proizvajalcev tov. Ivan Božičević kratka pojasnila.

V torek, na dan prve plenarne seje kongresa, je bila že pred deveto uro zbrana na trgu Marksa in Engelsa pred Domom sindikatov Jugoslavije velika množica delegatov in gostov. V hodnikih doma je bilo opaziti živahno razpravo med delegati. Nič nas ni motilo, da smo se komaj na kongresu spoznali, saj smo bili že stari sodelavci na področju, ki ga je imel tisti dan kongres obravnavati.

Skoraj točno ob 9. uri smo že zasedli vsak svoje mesto v veliki dvorani doma, ki je tisti dan morala sprejeti nad 2000 delegatov in gostov.

Malo po 9. uri se je naenkrat zaslišal pri vходу v dvorano aplavz, ki se je vse bolj stopnjeval. Na vходу dvorane se je pojavil predsednik republike maršal Tito v spremstvu predsednika Zveze sindikatov Jugoslavije, podpredsednikov Zveznega izvršnega sveta Edvarda Kardelja, Rodoljuba Čolakovića ter ostalih ožjih sodelavcev. Sledil je prisrčen aplavz, ki se je kar težko polegel.

Kongres je otvoril tov. Djuro Salaj in pozdravil predsednika republike, delegate in goste-predstav-nike sindikalnih in delavskih organizacij tujih držav, ki so bili povabljeni na I. kongres delavskih svetov Jugoslavije.

Po sprejetju dnevnega reda in izvolitvi delovnega predsedstva, je predsedujoči dal besedo maršalu Titu.

Ko se je tovariš Tito pojavil na govorniškem odru, je bil ponovno pozdravljen z navdušenimi klici in skandiranjem.

Po govoru predsednika Tita, ki je bil večkrat prekinjen s ploskanjem in pozdravi delegatov, je tov. Djuro Salaj podal izčrpen referat o dosedanjih izkušnjah in nadaljnjem razvoju delavskega samoupravljanja v Jugoslaviji.

Po referatu tov. Salaja so kongres pozdravili predstavniki sindikalnih organizacij SZ, Indije, Finske in Italije. Za tem je kongres sprejel poslovnik, ki se je od prvotnega predloga spremenil v toliko, da je odpadlo pet komisij od prvotno predvidenih enajst.

Prva plenarna seja se je s tem popoldne zaključila.

Delo kongresa se je nato nadaljevalo v šestih komisijah, ki so delale v dveh sejnih dvorinah Zvezne ljudske skupščine, v dveh dvorinah Doma sindikatov, v dvorani Kolarčeve univerze in v dvorani republiškega sveta Srbije.

Vsaka komisija je obravnavala skupino vprašanj s področja dela organov delavskega upravljanja.

Razen majhnega števila delegatov, ki so bili na konferencah, sklicanih po republiških odborih sindikatov, že določeni v razne komisije, so se ostali delegati lahko vključili v katerokoli komisijo.

Jaz sem si izbral II. komisijo, kjer se je obravnavalo vprašanje odnosov organov delavskega samoupravljanja do organov oblasti in uprave gospodarskih zbornic in strokovnih združenj ter družbenih organizacij.

Delo v komisijah je trajalo od torka do četrтка, ko so vse komisije kljub temu, da vsi delegati niso prišli na vrsto za razpravo, zaključile z delom.

Pred mikrofoni v vseh šestih dvorinah se je zvrstilo 423 delegatov, ki so govorili o svojih izkušnjah in težavah ter postavljali predloge za nadaljnje izboljšanje dela organov delavskega samoupravljanja.

V komisiji za odnose organov delavskega upravljanja do drugih organov in organizacij je razpravljalo 67 delegatov. V razpravi so bila izčrpno obdelana vsa vprašanja, ki se tičejo medsebojnih odnosov gospodarskih organizacij na eni strani ter organov oblasti in uprave na drugi strani, prav tako pa tudi odnosi med gospodarskimi organizacijami in gospodarskimi zbornicami ter združenji.

Na drugem plenarnem zasedanju kongresa, ki se je pričelo ob 16. uri in mu je predsedoval predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije tov. Djuro Salaj, so pozdravili kongres še predstavniki sindikalnih organizacij Belgije, Bolgarije, ČSR, Francije, Izraela, Indonezije, Kitajske, Madžarske, Maroka, Poljske, Romunije, Vietnama, Vzhodne Nemčije, Anglije, Azijske socialistične konfederacije in predstavnik mednarodnega urada za delo pri OZN.

Nato so poročevalci komisij kongresa podali poročilo o delu komisij, ki jih je kongres odobril, nakar je bila sprejeta resolucija I. kongresa delavskih svetov Jugoslavije, ki bo osnova za hitrejši razvoj in izpolnjevanje delavskega upravljanja v Jugoslaviji.

Sprejeta je bila tudi resolucija o ustavitvi poskusnih eksplozij jedrskega orožja.

Dne 27. junija 1957 ob 21. uri je predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije tov. Djuro Salaj zaključil I. kongres delavskih svetov Jugoslavije.

Kratek pregled polletne dejavnosti naše sindikalne organizacije

— Premije naj se izplačujejo mesečno — do sedaj je Sindikat izplačal članom kolektiva 284.000 dinarjev kot socialno pomoč — kdaj bomo dobili kopalnice v podjetju — uspešno delovanje samopomoči — kam gre sindikalna članarina — novi predsednik podružnice —

Izvršni odbor sindikalne podružnice je 7. julija t. l. sklical polletno konferenco sindikalnega aktiva. Na konferenci je bilo podano poročilo o polletni aktivnosti Izvršnega odbora in sindikalne organizacije v našem podjetju, kakor tudi poročilo o izvrševanju letošnjih gospodarskih nalog s posebnim ozikom na povečanje družbenega plana kot rezultat nove uredbe o delitvi dohodka.

Poročilo Izvršnega odbora je podrobneje obravnavalo izvršene volitve v Delavski svet, priprave za Kongres delavskih svetov Jugoslavije in pa novi tarifni pravilnik. V zvezi z razpravo o novem tarifnem pravilniku je bilo iznešeno tudi nekaj pripomb, ki jih zaradi aktualnosti povzemamo iz poročila.

„Izvršni odbor je obravnavanje tarifnega pravilnika vzel nadvse resno, tako da so nekateri mislili, da celo preveč. Pri izdelavi novega tarifnega pravilnika smo zahtevali izvajanje priporočil sindikalnih forumov in upoštevanje mnenj članov kolektiva. Tako je naš Izvršni odbor na treh zasedanjih obravnaval osnutek tarifnega pravilnika za leto 1957. Tak rezultat vseh teh razprav je bil sporočen Upravnemu odboru podjetja. Predlog za spremembo tako tekstnega dela kot tarifnih postavk samih v novem tarifnem pravilniku. Po dolgih razpravah na Upravnemu odboru so se nato vsi predlogi obravnavali in po številnih sejah, ki so trajale skupaj nad 100 ur, so bili končno na Delavskem svetu sprejeti, lahko rečemo, vsi predlogi Izvršnega odbora, ki jih je bilo skupaj 72. To nam lahko potrjuje, da je bila orientacija Izvršnega odbora pri obravnavi tega pravilnika pravilna. Seveda pa tudi to pot ni šlo brez težav, tako po oddelkih kot pri komisiji. V nekaterih delavnicah, zlasti v montaži central in instrumentov, so nekateri tovariši izgubili perspektivo in začeli načelno kampanjo proti novemu tarifnemu pravilniku, češ, da omogoča povišanje plač samo vodilnim uslužbencem. Govorili so, kakšen je to sindikat, ki nima nobene pripombe k razponu v plačah, čeprav vidi, da se z minimalnimi plačami po današnjih dnevni cenah ne dá živeti. Mi smo na sestankih po delavnicah, na razširjenih sejah s predsedniki odborov delavnic, skratka na vseh forumih in sestankih pojasnjevali namen letošnje spremembe tarifnega pravilnika, vse take negativne tendence odločno objasnjevali. Ti tovariši, ki so bili mnenja, da je bistvo predloga, s katerim je soglasa sindikat, bilo v tem, da se izboljša položaj delavcev, ki delajo po normi in da se uvedejo pravilni odnosi med posameznimi delovnimi mesti, zlasti v

neposredni proizvodnji kot tudi v drugih oddelkih. Lahko rečemo, da je ob razpravi o tarifnem pravilniku prišlo na dan ogromno pripomb, ki so bile često osebnega značaja. Nekateri so izgubili vsak smisel za objektivnost in vedno izhajali samo iz tarifne postavke svojega delovnega mesta. Ob nobeni priliki menda še nismo imeli priložnosti videti tako pestre zbirke človeških slabosti, kot je bil to primer ob sprejemanju tarifnega pravilnika. Vsi, ki smo sodelovali pri temeljiti obravnavi predloga, smo imeli vtis, da bo potrebno še ogromno delo predno bo zavest naših članov omogočila vsakemu objektivno oceno, predvsem svojega lastnega delovnega mesta, ker bo potem mnogo lažje pri ocenjevanju ostalih. Izvršni odbor je zahteval, da se omogoči sodelovanje sindikata pri določanju konkretnih tarifnih postavk v razponih in da se tudi sicer vsa vprašanja tarifnih postavk rešujejo v sodelovanju sindikatov. Določilo, ki govori o teh pravicah, je bilo po dolgih razpravah vnešeno tudi v novi tarifni pravilnik. Sodelovanje sindikata je bilo od Upravnega odbora zahtevano tudi pri reševanju pritožb proti odločbam o višini tarifnih postavk. V glavnem smo bili s takim sodelovanjem zadovoljni, vendar mislimo, da je prišla pri tem na dan ena slabost. Pri vseh teh diskusijah sodeluje 1 član, po navadi predsednik, ki seveda nujno izraža le bolj svoje mnenje kot pa mnenje nekega sindikalnega foruma. Pri tem ne gre za odrekanje objektivnosti predsednikom sindikalnih odborov delavnic, temveč za to, da se stališča sindikata v skladu z našim statutom in sklepi IV. Kongresa kovinarjev Jugoslavije, oblikujejo na kolektivni način ob sodelovanju članstva. Tudi o premijah je bilo govora na polletni konferenci, vendar tega tu ne bi podrobneje navajali, ker je stari pravilnik itak razveljavljen, sedaj pa se dela na osnutku novega, o katerem je sindikat prav tako kot o tarifnem pravilniku temeljito razpravljal tako po delavnicah kot na Izvršnem odboru. V zvezi s premijami se nam zdi važna zahteva, ki je bila soglasno sprejeta, da se izplačevanje premij izvrši mesečno in da se ob izplačilu vsakemu upravičencu sporočijo tudi kriteriji, po katerih je bil izvršen obračun premij. Samo v tem primeru se smatra, da bodo premije res služile svojemu namenu, namreč neposredni stalni vzpodbudi k večji in boljši proizvodnji v širšem pomenu besede.

Konferenca je posebej obravnavala tudi delovanje komisije za socialno pomoč, ki je letos prvič v okviru sindikata organizirano delala za izboljšanje nekaterih pogojev. Tu gre za nadaljnjo razpravo o podaljšanju odmora, delitvi toplega obroka hrane, izboljšanju delovnih pogojev v sodelovanju s komisijo HTZ, katere aktivnost je bila tudi na tem zboru pozitivno cenjena in za neposredno socialno pomoč iz sredstev sindikata. Tu je bilo govora tudi o intervencijah o stanovanjskih, pokojninskih in drugih zadevah, ki jih sindikat izvršuje za svoje člane.

Posebej je bila na konferenci izražena zahteva, da se tudi v našem podjetju uredijo kopalnice. O tem je že nekaj let govora, vendar brez rezultata. Izvršni odbor je zato to vprašanje sprožil pri Upravnem odboru podjetja.

S sodelovanjem te komisije, ki jo vodi tov. Rink, je bilo doslej izplačano za socialne podpore iz sredstev podružnice 284.000 din.

V poročilu Izvršnega odbora kot tudi v sami razpravi na konferenci je bilo izraženo zadovoljstvo z delom Upravnega odbora samopomoči. To koristno ustanovo smo letos po daljših razpravah končno ustanovili in sedaj, ko ima že 563 članov s prometom okrog 900.000 din, se samo vprašujemo, zakaj tega nismo organizirali že preje. Na konferenci je bil z odobravanjem sprejet sklep Izvršnega odbora, da se iz sredstev podružnice poveča glavna samopomoči od sedanjih 300.000 din na 500.000 din, kar bo vsekakor ugodno vplivalo na nadaljnje povečanje obsega poslovanja, zlasti sedaj v letnih mesecih, ker bo s tem dana možnost za posojila za letovanje.

Posebej moramo pohvaliti tov. Burmasa, Planinškovo in Dežmana, kakor tudi ostale člane upravnega odbora samopomoči, ki imajo največ zaslug.

Kulturno-prosvetna dejavnost, ki jo letos pod vodstvom tov. Dežmana vodi posebna komisija, je v prvi polovici leta široko razvila svojo dejavnost. Razen že tradicionalnega obiskovanja predstav Prešernovega gledališča v Kranju, je ta komisija organizirala še obisk raznih drugih predstav in koncertov, ki smo jih letos prvič imeli priliko v rednem abonmaju poslušati tudi v Kranju. Skupaj je vse predstave v prvi polovici leta obiskalo 4.541 članov našega kolektiva. Ta komisija pripravlja tudi izlete, nekaj je bilo že izvedenih in to uspešno, ostali pa so čakali na lepše vreme in upamo, da bodo v času do septembra tudi v celoti izvedeni. Ti izleti so organizirani zelo koristno, ker vedno obiščemo razne spominske kraje, tako iz naše narodne in kulturne zgodovine, kakor tudi NOB.

Na konferenci je bilo podano poročilo tudi o športni dejavnosti. Izvedena so bila številna tekmovanja v vseh panogah. V raznih tekmovanjih so naši člani dosegli zelo dobre uspehe, posebej naj tu pohvalimo strelce, nogometaše, šahiste, odbojkaše, namizno-teniško ekipo in kegljače. V športno dejavnost je potrebno vnesti samo še nekaj več organizacije, smisla za red in disciplino in pa pravi tovariški odnos športnikov — članov kolektiva, pa bo lahko ta dejavnost zajela še mnogo več članov naše mladine, kar je bilo priporočeno na konferenci.

Na koncu naj navedemo še nekaj števil, kot pojasnilo nekaterim članom na vprašanje, kam gre sindikalna članarina. Do 31. maja t. l. je bilo pobrane članarine v višini 877.740 din, od tega je bilo odvedeno Občinskemu sindikalnemu svetu, Okrajnemu sindikalnemu svetu, skladu za nezaposlene člane in skladu za višje sindikalne forume 570.530 din. Tako je torej ostalo za kritje naših potreb podružnice 317.210 din. Za podpore je bilo kot že rečeno din 284.000.—. Za podporo športu in za kritje športnih

tekmovanj 163.274 din, za kulturno-prosvetno delo in dotacijo k izletom 280.034 din, kar zneske skupaj 727.308 din. Za kritje stroškov poslovanja podružnice vključno s stroški vzdrževanja sindikalne dvorane in pisarne in nabave sindikalnih obrazcev pa je bilo v tem času porabljeno skupaj le 109.953 din. Če k preje navedenemu prištejemo še ta znesek, dobimo skupno porabo 837.261 din, razen tega pa je bilo za obratna sredstva samopomoči nakazano že 300.000 din, kar da skupaj 1.137.261 din. V ta namen je bila porabljena seveda celotna članarina, zmanjkalo pa je 820.051 din. Ta sredstva so bila porabljena iz dotacije, ki jo je iz sredstev sklada za prosto razpolaganje podjetja odobril Delavski svet podjetja.

Na konferenci so bile tudi dopolnilne volitve v Izvršni odbor. Za novega člana Izvršnega odbora in hkrati predsednika podružnice je bil izvoljen Pečar Avgust, brigadir v ročni delavnici produkcije, v našem podjetju zaposlen od 1. maja 1954.

Na konferenci je bilo govora še o dopustih, o izboljšanju pogojev za dopust članov našega kolektiva v počitniškem domu v Ankaranu, o delavski šoli, ki bo v jeseni nadaljevala z drugim seminarjem in še o vrsti drugih nalog, za katerih izvršitev se bo letos še do občnega zbora zavzela sindikalna organizacija naše tovarne. Vabimo tudi to pot vse člane k čim aktivnejšemu sodelovanju.

Polletna konferenca ZK

Zveza komunistov v našem podjetju je imela 26. junija 1957 svojo polletno konferenco. Poročilo je govorilo predvsem o delu organizacije od VI. Kongresa dalje. Na osnovi poročila in razprave, ki mu je sledila, je konferenca sprejele naslednje zaključke:

1. Z ozirom na negativne rezultate ankete o udeleževanju komunistov v upravno-političnih forumih, družbenih in športnih organizacijah, konferenca predlaga:

da se izvoli stalna komisija pri tovarniškem komiteju za nalogo, da najde načine in članom pomaga z nasveti pri njihovem družabnem udeleževanju.

2. Tovarniški komite se pooblasti, da najde nove oblike in možnosti spoznavanja komunistov med seboj.

3. V teku razprave je bilo ugotovljeno, da je odmera članarine ZK z ozirom na različna tolmačenja posameznikov, razčiščena z okrožnico Okrajnega komiteja.

4. Konferenca naroča nadaljnjo skrb za prekvalifikacijo borcev in invalidov NOB.

5. Sprejem in vzgojo novih članov ZK je treba izvajati kot stalno nalogo in s tem nenehno množiti vrste komunistov in krepiti njihovo idejno moč.

Pri sprejemanju je treba uvesti današnje kriterije.

6. Nadaljevati predavanja delavske šole, ker je to ena izmed oblik izobraževanja in vzgoje članov ZK.

7. Člani ZK naj še nadalje nenehno delujejo na vseh področjih za povečanje storilnosti posameznikov in celote, ker s tem povečujejo materialno bazo za uresničitev idej socializma.

8. V okviru tovarniških možnosti še povečati skrb za delovnega človeka.

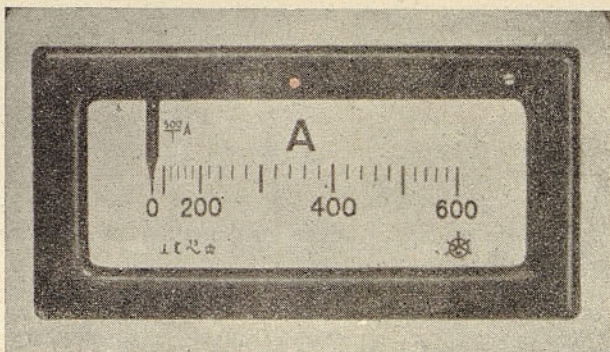
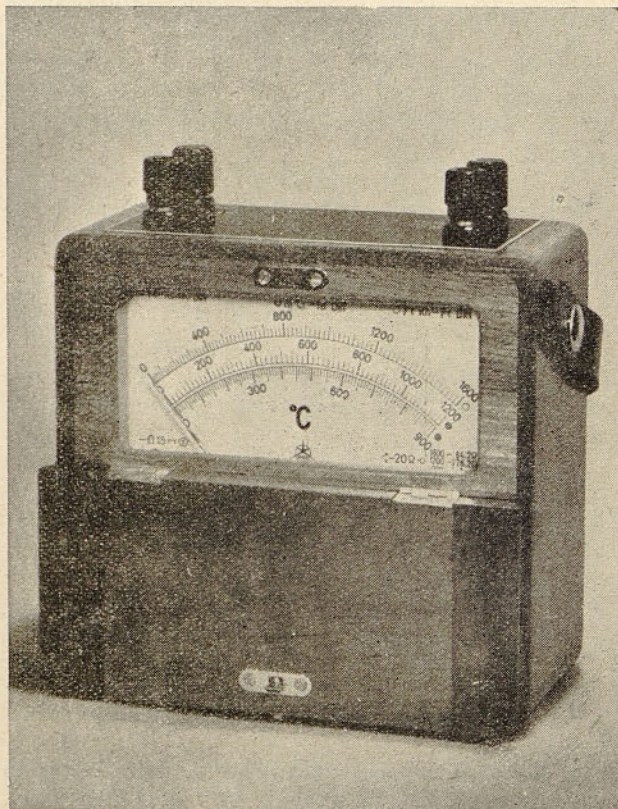
9. Poživeti in razgibati je treba delo na naših sestankih in konferencah. K.

Kaj smo pripravili novega za prihodnje leto v panogi električnih merilnih instrumentov

Dobro se še spominjamo slovesne otvoritve hidrocentrale „Savica“. Bilo je pred dobrimi šestimi leti. Centrala, ki je bila predana svojemu namenu, res ni bila velika, njena zgraditev pa je toliko bolj pomembna za našo elektroindustrijo. To je bila prva centrala, ki je bila pri nas zgrajena skoraj izključno iz domačega materiala. Ne mislim tu samo na gradbeni in strojni del, temveč tudi na bolj komplicirani električni del opreme. V tej centrali so bili prvič vgrajeni električni merilni instrumenti domačega izdelka. Mogoče ne bi bil preveč predrzen, če bi trdil, da je bil ta dogodek velika zmaga slovenske elektroindustrije in začetek velike industrializacije in elektrifikacije z lastnimi silami.

Od tedaj pa do danes je pretekla kar lepa vrsta let. Vsako leto je prinašalo v gradnji instrumentov

Univerzalni temperaturni indikator UL 11

Mali profilni instrument

nove in dragocene izkušnje in mislim, da ne bi bili preveč domišljavi, če bi trdili, da že obvladamo osnove v gradnji električnih instrumentov. Imamo torej ugodne pogoje, čeprav včasih več moralnih kot materialnih, da se ta panoga razvije v eno najpomembnejših dejavnosti naše tovarne. Na tej poti razvoja te panoge smo dali na trg že ogromno število instrumentov in števec, večinoma takih, ki jih potrebuje tržišče v velikih količinah. Včasih dobimo lahko vtis, kako je sploh mogoče, da se ob taki količini tržišče še ni nasitilo. Izkušnje pa nam kažejo, da ti pomisleki nimajo prave osnove. Povpraševanje po električnih instrumentih je vedno večje. Kaj je temu vzrok? Naše gospodarstvo je prišlo (žal nekoliko pozno) v fazo racionalnega izkoriščanja svojih kapacitet. Ker pa je pridobivanje in izkoriščanje električne energije eden najvažnejših faktorjev gospodarstva, je povsem razumljivo, da je treba električno energijo meriti, omejevati in tudi regulirati. Tega pa si ne moremo misliti brez električnih instrumentov. V tej dobi, v katero že prav pomembno posega regulacija in avtomatizacija, pa postajajo potrebe po raznovrstnih instrumentih vedno večje. Vedno večje pa postajajo hkrati tudi zahteve po raznolikosti, specialnosti — skratka po večjem asortimanu. Res je, da bi si pri tem asortimanu lahko nekaj let služili brezskrbno svoj kruh. Večkrat se tudi v naši tovarni sliši očitke, da postaja naš asortiman pravo sračje gnezdo, nekateri so dovzetni samo za masovno proizvodnjo itd. Mislim, da je oboje napačno. Asortiman je treba povečati, dokler ne bo v bodočnosti tak, kakršnega imajo sorodne inozemske tovarne. Če smo ugriznili v jabolko — naše panoge — jih pojmimo do konca!

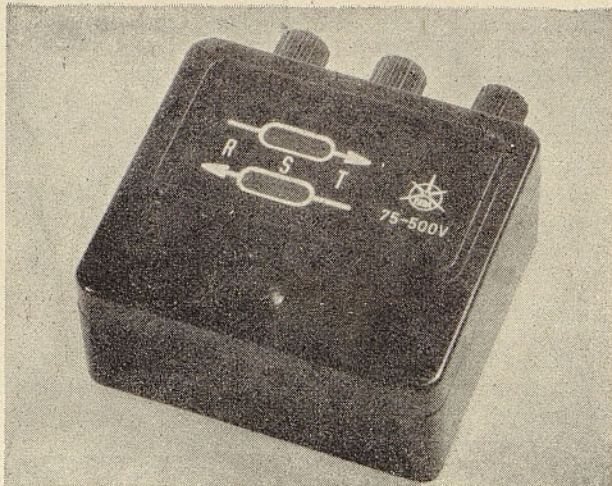
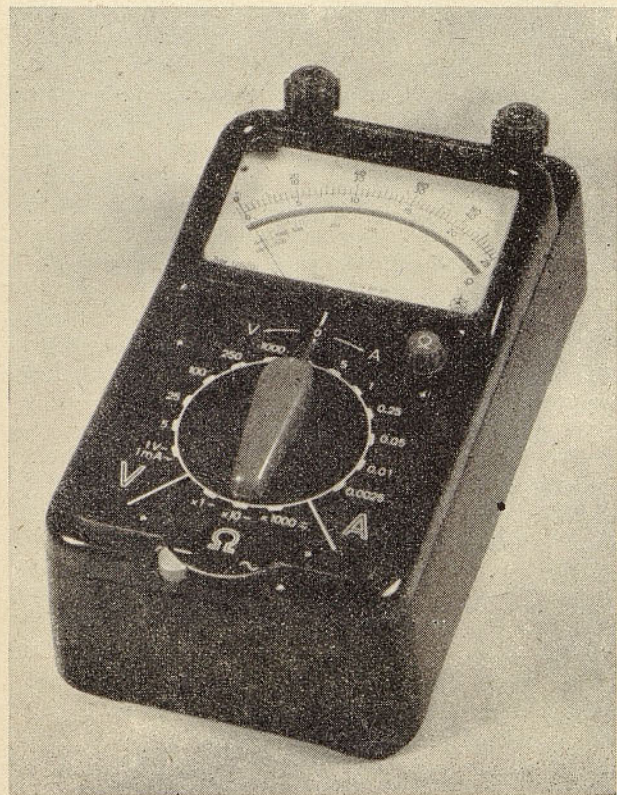
Kaj nas sili k temu, da povečujemo asortiman ali da nadalje razvijamo in moderniziramo svoje artikole. Ne bi rad našteval suhoparnih dejstev, ki govore za to, priznajmo pa odkritosrčno, da nam je gledanje naših izdelkov na raznih razstavah, v izložbah itd. postalo že malce zoprno. Zakaj? Zato, ker gledamo večinoma vedno iste stvari. To pa gledajo seveda tudi drugi ljudje — nestrokovnjaki in mogoče bo tudi njim postalo dolgočasno. Bralci naj mi oprostite, če je ta ugotovitev preveč subjektivna.

Večanje asortimana pa je silno važno s komercialne strani. Ali smo lahko resen konkurent na svetovnem tržišču, n. pr. v panogi instrumentov, če imamo v prospektih še velike vrzeli? Ni pretirana bojazen, da nas inozemski kupci ne bodo jemali resno.

Vsega tega se v gradnji instrumentov zavedamo. V naših razvojnih laboratorijih in prototipni delavnici pripravljamo leto za letom nove stvari in bralce bo prav gotovo zanimalo, kaj smo pripravili za prihodnje leto.

V poskusni proizvodnji se nahaja trenutno instrument BO2. To je instrument v zelo majhnem ohišju, saj znaša premer izreza za vgradnjo le 50 mm. Zaenkrat bo imel ta instrument vgrajen sistem z vrtljivo tuljavico, pripravlja pa se tudi izvedba s sistemom z vrtljivim železom. Razvoj te izvedbe je narekovalo tržišče, ker se ti instrumenti zelo pogosto uporabljajo v manjših prenosnih aparatih, prenosnih radijskih postajah, malih regulatornih transformatorjih, prevoznih sredstvih itd.

Univerzalni merilni instrument US 3a

Nova izvedba merilnika zaporedja faz Ph S2 z avema tlinkama

Zelo važen izdelek, ki je bil pripravljen za proizvodnjo deloma že v tem letu, je univerzalni merilni instrument tipa US3a. Že v lanskem letu smo v manjših serijah izdelovali univerzalne instrumente v lesenem ohišju. Ta prva izvedba je bila nekoliko večja kot so običajni univerzalci. Na tržišču pa vlada izredno veliko zanimanje za univerzalce žepne izvedbe. Instrument US3a bomo izdelovali začasno v sodelovanju s priznanim in solidno avstrijsko tovarno Goerz. S to tovarno imamo pogodbo o dobavi določenega števila sestavnih delov, katere zaenkrat še ne moremo takoj pričeti izdelovati. Od sestavnih delov bomo izdelovali zaenkrat samo merilni sistem z vrtljivo tuljavico, predupore in vezi, ostale sestavne dele, kot so n. pr. bakelitni okrov, pretikalo in transformator pa bomo kupovali delno že v montiranem stanju. V zvezi s tem sodelovanjem sta se mudila dva naša strokovnjaka kratek čas v Avstriji na praksi v omenjeni tovarni, kjer sta študirala proizvodni proces za ta tip univerzalnega instrumenta. Manjša serija teh univerzalnih instrumentov bo izdelana po možnosti že v tem letu. Ti instrumenti so bili razstavljeni na pomladanskem zagrebškem velesejmu in je zanje vladalo veliko zanimanje. Dotiskan je tudi ličen informacijski prospekt.

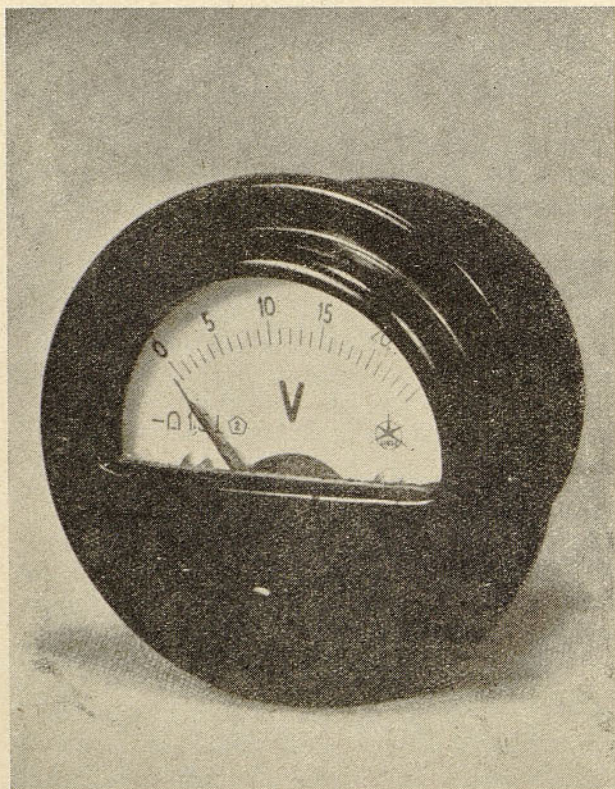
Univerzalni instrument US3a je med najsodobnejšimi, kar se jih proizvaja v svetu. Z njim lahko merimo toke od 1 mA do 5 A in napetosti od 100 mV do 1 kV. Uporabljamo ga lahko tudi kot ohmmeter za merjenje upornosti od 2 kilooma do 5 megaomov. Izredno veliko prednost ima ta instrument v tem, da sta skali za izmenični in enosmerni tok enaki.

Zelo važen artikel, ki ga sedaj z vso naglico pripravljamo, je trofazni električni števec, za katerega je zaradi ogromnega zanimanja že skrajni čas, da ga pričnemo izdelovati. Števec bo imel tipsko oznako T3. Večina razvojnega dela na tem števcu je bila izvršena že pred nekaj leti. V števcu bodo montirani trije enofazni sistemi. Konstruk-

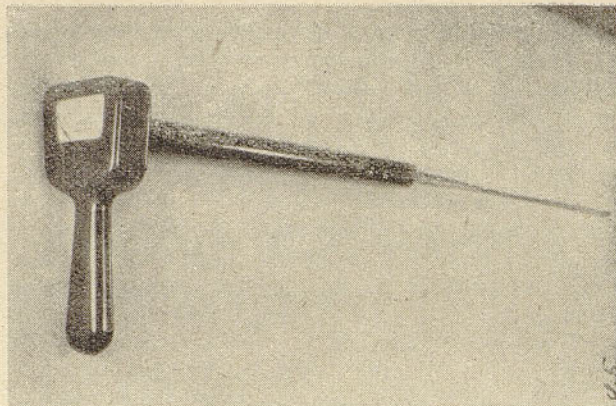
cija je izbrana tako, da bo nekaj sestavnih delov uporabljenih od že obstoječega enofaznega števca, obenem pa se je tudi upoštevalo, da bo z neznatnim dodatkom ta števec uporaben kot dvotarifni števec. Kakor predvidevamo, bomo lahko prodali letno okrog 10.000 komadov, kar pomeni tudi odgovarjajočo proizvodnjo enofaznih merilnih sistemov. Upamo, da bo do jeseni izdelan in preizkušen dokončen prototip, konec prihodnjega leta pa že računamo s proizvodnjo.

Frekvenčni merilnik bo instrument, ki je silno važen za kompletiranje asortimana obratnih merilnih instrumentov za vgradnjo. Tudi ta instrument se bo prihodnje leto, deloma pa že letos začel izdelovati v sodelovanju s tovarno Goerz. Kupovali bomo samo merilni sistem z že uglasenimi jezički, ostalo pa bomo izdelovali sami. To sodelovanje je tu nujno potrebno, ker se zaradi manjših količin zaenkrat ne izplača pripravljati proizvodnjo merilnih sistemov. Instrument bo vgrajen v naše standardno bakelitno ohišje s prirobnico $144 \times 144 \text{ mm}^2$.

Pred nekaj meseci je bila dokončno razvita nova izvedba merilnika zaporedja faz Ph S2 z dvema tlinkama. Lansko leto smo izdelovali podoben merilnik z eno tlinko, nova izvedba z dvema tlinkama ima precejšnje prednosti. Tak merilnik se uporablja za ugotavljanje, če je zaporedje faz trofaznega toka pravilno, kar je zlasti važno kontrolirati pri priključitvah trofaznih motorjev in generatorjev.

Instrument BO 2

Ročni pirometer PS 1

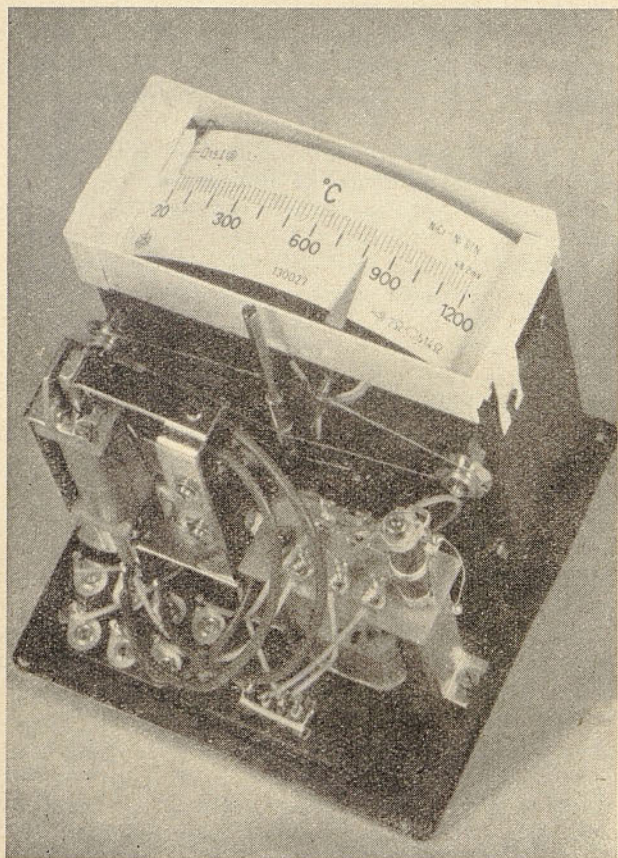
V letošnjem letu je bil razvit nadalje mali profilni instrument s prirobnico 144×72 v pločevinastem ohišju. Razvoj tega instrumenta se je nekoliko zakasnil, ker se je istočasno razvijal termoregulator s fotouporom, katerega glavni nosilni elementi bodo služili za profilni instrument. Tipska oznaka tega instrumenta je BP2 in FP2 glede na to, če je vgrajen merilni sistem z vrljivo tuljavico ali pa z vrtljivim železom. Tudi za te instrumente vlada na tržišču že dalj časa veliko zanimanje, ker si moderne stikalne plošče brez teh instrumentov ne moremo več zamišljati. Profilni instrument pa se lahko uporablja za vodoravno ali navpično lego, tako da bo s tem asortimentom naenkrat narasel za 4 instrumente, ne glede na različna merilna območja.

V letošnjem letu je bil razvit ročni pirometer PS1, ki se nahaja že v poskusni proizvodnji. Nastal je iz ročnega voltmetra za preizkušanje akumulatorskih celic. Na bakelitnem ohišju, ki ima obliko ročke, je pritrjena cev, na katero se pritrdi približno 300 mm dolg termoelement. Napetost termoelementa dovajamo na občutljiv milivoltmeter, čigar skala je umerjena v $^{\circ}\text{C}$. Kadar konico termoelementa potopimo n. pr. v raztaljeno kovino, nam instrument pokaže, kakšna je njena temperatura. Ta instrument je važen pripomoček zlasti v livarnah in topilnicah, ker ga lahko uporabljamo za merjenje temperatur do 1200°C .

V preteklem mesecu je bilo končano razvojno delo na dilatacijskem termoregulatorju tipa DR1. Razvit je bil zaradi velikega interesa industrije elektrotermičnih aparatov za gospodinjstvo, kot so to n. pr. električni bojlerji in štedilniki. Samo ena zagrebška tovarna potrebuje za bojlerje in podobne naprave okoli 6000 komadov teh regulatorjev in je pripravljena odkupovati pri nas celotno proizvodnjo. Delovanje takega regulatorja je izredno preprosto. Na koncu medeninaste cevi, ki ima zelo velik toplotni raztezek, je v notranjosti zavarjena palica iz toplotno nerazteznega jekla. Pod vplivom toplote se medeninasta cev raztegne. Raztezek se izkorišča za posluževanje kontakta, ki pri nastavljeni temperaturi izklopi. Izvedba je zelo preprosta, konstrukcija je popolnoma samostojna in zagotavlja veliko sigurnost v delovanju. Preiskusi so

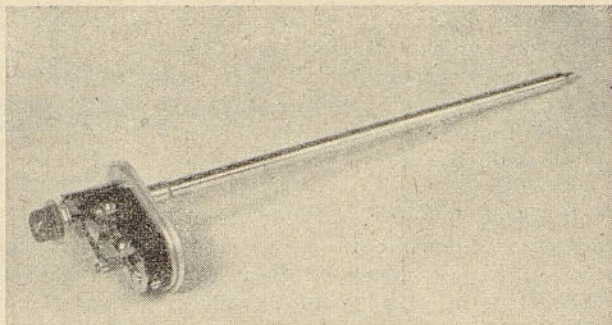
pokazali, da ta izvedba prav nič ne zaostaja za inozemskimi vzorci.

Kot najvažnejši izdelek iz toplotne merilne tehnike naj omenim še termoregulatorja tipe TRf1b in TRf2, ki sta bila razvita v prvi polovici letošnjega leta. Prvi tip je tipično maloserijski in ga že izdelujemo samo s pomožnimi orodji. Vgrajen je v veliko bakelitno ohišje s prirobnico 144×144 mm. Drugi tip je velikoserijski in polovico manjši, saj je vgrajen v ohišje malega profilnega instrumenta. To bo eden najmanjših toplotnih regulatorjev, kar se jih izdeluje v svetu. Princip delovanja teh regulatorjev je naslednji. Izredno občutljivemu milivoltmetru se dovaja napetost termoelementa. Njegova skala je umerjena v °C. S posebnim nastavitvenim mehanizmom se nastavlja optični sistem za odtipavanje položaja kazalca na poljubne vrednosti

Termoregulator s foto uporom T2f1 (ošprt)

temperatur pri katerih želimo, da nam regulator samodejno izklopi električno peč. Ko doseže kazalec instrumenta — temperaturnega indikatorja — nastavljeno vrednost, zatemni zaslonka, ki je na njem montirana, svetlobno občutljiv fotoupor, ki preko ojačevalne tlinke povzroči izklop releja. Tak način regulacije je najmodernejši in smo v Evropi med prvimi, ki so začeli izdelovati podobne regulatorje. Dva prototipa sta poskusno montirana več kot 4 mesece v bakelitni delavnici, kjer regulirata temperaturo bakelitnih orodij. Rezultati preizku-

Dilatacijski termoregulator DR1

šanja so izredno ugodni, saj regulatorja obratujeta v vseh treh izmenah, torej skoraj neprekinjeno ves čas v veliko zadovoljstvo.

To naj bi bilo v kratkih obrisih opisano razvojno delo letošnjega leta v panogi električnih merilnih instrumentov. Naš asortiman se bo torej v prihodnjem letu povečal za 10 popolnoma novih artiklov, za katere želimo, da bi s svojo kvaliteto prispevali k večanju ugleda naše tovarne in da bi zadostili našim kupcem, ki nanje že nestrpno čakajo.

Tudi za druge panoge so v razvojnem laboratoriju pripravili marsikaj novega, zato želimo, da se oglase še drugi.

IFV

III. zasedanje delavskega sveta

Poročilo, ki ga je na III. zasedanju delavskega sveta podal tov. Jože Benčič, predsednik upravnega odbora, o njegovi dejavnosti je vsebovalo niz zanimivih in aktualnih vprašanj. Obsegalo je kratko analizo izvrševanja našega gospodarskega plana s pokazatelji, ki nam zgovorno dokazujejo nenehen porast proizvodnje. V prvih šestih mesecih letošnjega leta smo v tem pogledu dosegli občuten napredek, pri čemer ne igra majhne vloge sprostitve norm, kar je razvidno iz rezultatov doseganja norm.

Podatki o izmetu nam kažejo, da nenehno pada v primerjavi z ustvarjeno proizvodnjo. V preteklem letu je evidentiran izmet dosegel povprečje 1,31, dočim se v prvih 5 mesecih letošnjega leta to povprečje giblje okrog 1,35%, kar je nekoliko nižje od lanskoletnega povprečja, doseženega v prvih petih mesecih, ki je znašalo 1,65%. V poročilu upravnega odbora se nadalje navaja, da obstoja problem kvalitete proizvodnje, ker se opaža, da vzporedno s preseganjem norm ponekod pada kvaliteta. To vprašanje je vsekakor vredno velike pozornosti in uspešnega ukrepanja s strani organov, ki so merodajni za rešitev tega problema.

V poročilu upravnega odbora je precej govora o urejevanju tarifnih postavk v podjetju. Zanimivi so podatki o pritožbah. Od skupnega števila zaposlenih v podjetju se je pritožilo proti tarifnim postavkam, določenim z novim tarifnim pravilnikom,

243 članov kolektiva. Od tega odpade na uslužbence 72 a na režijske delavce 171. Zanimivo je, da se od delavcev po normi ni nihče pritožil. Upravni odbor je obravnaval tudi pritožbe iz ISKRA Servisa v Ljubljani, od katerih jih je 6 zavrnil, ker je smatral, da so pravilno ocenjeni.

V cilju, da bi se pritožbe članov kolektiva čim bolj realno in pravilno rešile, so bile po oddelkih formirane komisije, ki so jo sestavljali nadrejeni tistemu, ki je v oddelku točkoval, član sindikalnega pododborja in član tarifne komisije. Po pregledu pritožb s strani teh komisij je upravni odbor na osnovi proučitve mnenj komisij zavrnil 57 pritožb, ostale pa ugodno rešil.

V poročilu upravnega odbora je bil podan tudi predlog, da se najprizadevnejšim članom kolektiva podelijo nagrade za njihovo vztrajno in požrtvovalno delo na področju delavskega samoupravljanja.

V zvezi z dodeljevanjem občasnih nagrad delavcem in uslužbencem, ki ne dobivajo premij, je upravni odbor predlagal, da se pri nagrajevanju upoštevajo tudi honorarni uslužbenci.

Tudi o premijah je bilo govora v poročilu in kasneje v razpravi. Odpraviti je treba, kot je rečeno, nepravilna pojmovanja in tendence, ki gredo za tem, da bi premija predstavljala nekakšno dopolnilo k plačam, kar pa nikakor ni v skladu z namenom premiranja, ki mora biti odraz uspešnejšega dela in prizadevanja posameznikov.

Upravni odbor je razpravljal tudi o neugodni finančni problematiki naše restavracije. Predhodno je bil v podjetju sklican sestanek družbeno političnih organizacij, kjer se je razpravljalo ali naj se restavraciji dotira določen znesek ali pa se mora po izjavi vodstva restavracije podražiti hrana. Po tem sestanku je bil sprejet sklep, da se restavraciji dotira za vse režijske stroške, ki se lahko krijejo iz materialnih stroškov matičnega podjetja.

Poročilo upravnega odbora navaja tudi vprašanje našega izvoza števcov v Indijo in sodelovanje naše tovarne pri gradnji tovarne števcov v tej deželi. Naše obveznosti bi bile predvsem v izdelavi kompletnih načrtov za stavbe, orodja in uvedba delovnega postopka. Te usluge bi Indija od nas kupila. Z naše strani bi jim morali nuditi tudi vso strokovno pomoč v kadrih. Pri vsem tem pa si moramo biti na jasnem, da nismo edini konkurenti za izvedbo tega posla, toda z ozirom, da je bila kvaliteta tega našega izdelka v Indiji dobro ocenjena, lahko upamo na uspeh.

Delavskemu svetu je bilo predloženo tudi poročilo o izvršenih nadurah. Z ozirom na to, da v nekkih oddelkih to število presega planirano, bi morali prizadeti oddelki po mnenju upravnega odbora poskrbeti za boljšo organizacijo dela, kjer pa to ni več mogoče, pa naj bi se to vprašanje uredilo s povečanjem števila zaposlenih.

Upravni odbor je obravnaval tudi predlog komisije za vzgojo kadrov za uvedbo posebnega razreda tehnične srednje šole v Ljubljani za člane našega kolektiva, vendar je bil mnenja, da je potrebno vprašanje vzgoje kadrov začeti reševati bolj siste-

matično v skladu z razvojem tovarne. S tem v zvezi je upravni odbor predlagal, naj bi se zaradi zmanjšanja stroškov čim več predmetov poučevalo na naši Industrijski šoli.

Upravni odbor je na osnovi svojega poročila podal delavskemu svetu v razpravo in odobritev naslednje predloge:

1. Delavski svet naj imenuje upravne odbore za restavracijo in samski dom. V upravnem odboru restavracije naj bi bili:

upravnik menze,
dva člana kolektiva menze,
en član sindikalne podružnice in
trije zastopniki abonentov menze.

2. Delavski svet naj za lanskoletno delo v organih družbenega upravljanja nagradi najpožrtvovalnejše člane.

3. Delavski svet naj načelno odobri ustanovitev posebnega letnika TSS. O načinu finansiranja pa bo odločil DS naknadno.

4. Delavski svet naj potrdi celotni novi predlog za dodatno investicijsko kvoto 58 milijonov dinarjev.

5. Delavski svet naj odobri plačilo zneska 1.009.554 din iz fonda za prosto razpolaganje za gradnjo vodovoda in kleti v počitniškem domu v Ankaranu.

6. Delavski svet naj odobri plačilo zemljišča okrog počitniškega doma v Ankaranu v skupnem znesku 124.000 din za 6720 m².

7. Delavski svet naj potrdi predlog, da bomo garancijski znesek za drugo tranšo l. 1958 pokrili iz sredstev našega sklada za samostojno razpolaganje. Ta izjava je subgarancija garancijske izjave OLO.

8. Delavski svet naj odobri predlog Iskra Servisa za likvidacijo starih in nabavo novih osnovnih sredstev v skupnem znesku 662.800 din.

Delavski svet je te predloge po razpravi soglasno sprejel.

Na tem zasedanju je delavski svet obravnaval tudi predlog perspektivnega plana proizvodnje do leta 1961. Predlog predvideva povečano proizvodnjo v panogi avtoelektrike, telefonije in stikal. To povečanje proizvodnje temelji na dosedanjem vzponu proizvodnje, upoštevajoč dvig produktivnosti in še boljšo organizacijo dela. Če nam bodo odobrena sredstva za rekonstrukcijo podjetja, bo bruto produkt v letu 1961 znatno višji in bo predvidoma dosegel v tem letu vrednost 8 milijard (upoštevajoč stalne cene). Delavski svet je po razpravi izrazil svojo soglasnost s predvidenim perspektivnim planom podjetja.

—c

Naša komerciala v prvem polletju 1957

Dober plasman naših proizvodov — naraščanje delovne storilnosti in velik porast proizvodnje

Ne moremo analizirati našega komercialnega poslovanja v prvem polletju 1957, ne da bi pri tej priliki konstatirali pravilnost naših tozadevnih prognoz ter njihovo uresničitev.

Kot skoraj vse industrijske panoge, tako kaže tudi elektroindustrija, posebno pa naše podjetje, zelo lep napredek v prvih 6 mesecih letošnjega leta. To nam potrjujejo naši statistični podatki, o katerih bomo obširneje razpravljali.

V podrepitev svojih navedb citiram iz „Ljudske pravice“ z dne 9. 7. 1957 informacijo TANJUG Beograd z dne 8. 7. 1957, kjer pod naslovom „Naraščanje industrijske proizvodnje pa tudi delovne storilnosti“ piše naslednje:

„Iz meseca v mesec zaznamuje statistika stalno naraščanje industrijske proizvodnje. V 5 mesecih tega leta je bila industrijska proizvodnja za 21% večja kot v istem obdobju lanskega leta. Proizvodnja se je močno povečala tudi v vseh industrijskih panogah, razen v tobačni industriji, to pa zato, ker je bil lanski donos tobaka slab. Najbolj se je povečala proizvodnja nafte — za 40%, elektroindustrije — 38%, gume — 31%, črne metalurgije — 30%, električne energije in kmetijskih izdelkov 25% itd. — Tudi v panogah, kjer se proizvajajo široko potrošnja, kot v elektroindustriji, kovinski, živilski, tekstilni industriji in še v nekaterih se je proizvodnja zelo povečala. — Pri tem ne smemo prezreti, da hkrati narašča tudi delovna storilnost. Čeprav za sedaj ni moči natanko dognati, koliko se je dvignila, vendar pa dejstvo, da je proizvodnja narasla za 21%, zaposlenost pa komaj za 6%, zgovorno pove, da se je delovna storilnost znatno povečala.“

Toliko iz „Ljudske pravice“.

Z zadovoljstvom lahko konstatiramo, da v tem uspehu povečanja proizvodnje elektroindustrije v merilu naše države za 38% igra zelo važno vlogo tudi naša tovarna.

Naš letni plan za leto 1957 predvideva planirano proizvodnjo za 4,458 milijonov din oziroma 371 milijonov din povprečno mesečno.

Dejansko pa se je naša proizvodnja v prvih 6 mesecih letos razvijala veliko ugodnejše ter smo razen v januarju v vseh ostalih 5 mesecih planirano mesečno proizvodnjo znatno prekoračili. To nam najlepše kažejo sledeči podatki, s katerimi primerjamo planirano proizvodnjo, proizvedene količine in prodano ter izdobljeno proizvodnjo v prvih 6 mesecih letošnjega leta:

Leto 1957 mesec	v milijonih din		prodano
	plan proizvodnje	proizvedeno	
januar	363,1	319,7	388,4
februar	380,0	410,8	373,9
marec	400,2	473,3	410,9
april	392,6	462,2	610,7
maj	390,3	438,7	469,0
junij	352,3	417,3	468,5
Skupaj	2,278,5	2,486,0	2,751,5

Podatki o planirani mesečni proizvodnji niso vzeti s 371 milijoni din, kolikor znaša povprečna mesečna vrednost pri letni proizvodnji 4,458 milijonov din, temveč je letos naš proizvodni sektor predvidel plan proizvodnje po mesecih po dinamičnem in ponderiranem ritmu proizvodnje z ozirom na menjajoče se število delovnih dni v posameznih mesecih, na dopuste in razne druge tehnične razloge, kar je zelo pravilno.

Že na prvi pogled vidimo, da je dejansko proizvedena vrednost naših proizvodov v prvih 6 mesecih letošnjega leta za več kot 200 milijonov din večja od planirane ter prekoračuje plan za več kot 6%. Z drugimi besedami pomeni to, da smo celoletni proizvodni plan prvih 6 mesecev letos izvršili s 56%. To je važna konstantacija, ker vemo, da je po empiriki našega proizvodnega procesa drugo polletje po proizvodnih rezultatih vedno veliko močnejše kot prvo polletje.

Zelo zanimiv podatek imamo glede povečanja proizvodnosti oziroma delovne storilnosti.

Ker so primerjave storilnosti z lanskim letom po vrednostnem pokazatelju zelo težavne (zaradi znižanja prodajnih cen), vodi naša statistika pregled tudi po lanskim cenah (pred znižanjem). Po teh pokazateljih smo v prvem polletju leta 1956 proizvedli za 1,888 milijonov din in po istih cenah v letošnjem letu za 2,683 milijonov din — kar pomeni porast za 35%. To je najbolj konkreten pokazatelj povečanja storilnosti dela, ker nam je znano, da je povečanje delovne sile v prvem polletju letošnjega leta komaj prekoračilo 2%.

Če sedaj primerjamo vrednost prodanih in izdobljenih proizvodov, vidimo, da smo v prvih 6 mesecih fakturirali za 2,751,5 milijonov din oziroma za skoraj 300 milijonov din več kot je bilo proizvedeno. To pomeni, da smo za ta znesek znižali vrednost obstoječih zalog naših proizvodov.

Če pa vzamemo v poštev okolnost, da smo v drugi polovici leta 1956 v določeni meri znižali prodajne

cene naših proizvodov, katerih vrednost cenimo paralelno s cenitvijo proizvodnega sektorja na 200 do 250 milijonov din, potem je naša opetovana trditvev o stalnem povečavanju konjunktore popolnoma upravičena.

Zanimiva je primerjava prodaje po mesecih v letošnjem in lanskem letu. Slika je naslednja:

mesec	v 000 din	
	1956	1957
januar	235,718	388,434
februar	437,676	373,899
marec	476,540	440,872
april	300,981	610,764
maj	253,334	469,072
junij	324,473	468,518
	2.028,722	2.751,559

Iz tega sledi, da smo v prvih 6 mesecih letos prodali za več kot 700 milijonov din več kot v istem obdobju lanskega leta; če pa vzamemo v poštev volumen prodaje v lanskem letu in prodajne cene, ki veljajo v prvem polletju letošnjega leta, potem vidimo, da smo letos v prvih 6 mesecih plasirali ravno za 50% več kot v istem obdobju lani.

Porast proizvodnje in povečanje prodaje naših izdelkov predstavlja zelo konkreten pokazatelj ozke mesebojne povezave proizvodnje in komercialne. Naš proizvodni sektor ne podcenjuje važne vloge komercialnega sektorja, ki z ozirom na razvoj naše ekonomike v državnem merilu in glede proizvodnje, asortimana in plasiranja naših izdelkov dobiva vedno važnejši pomen.

Zaradi tega želim predočiti članom našega kolektiva strukturo plasiranja oziroma prodaje in izvršenja dobav naših proizvodov po panogah, ker šele ta podatek bo pravilno osvetlil dejansko situacijo, čeprav operiramo v glavnem le z vrednostnimi pokazatelji, ker bi specifikacija po izdelkih zavzela preveč prostora.

Po panogah daje mesečna prodaja v letu 1957 naslednjo sliko:

mesec	(v 000 din)	
	avtoelektrika	kinoakustika
januar	70,416	89,661
februar	51,535	80,724
marec	59,478	70,886
april	75,002	149,234
maj	49,944	73,201
junij	64,677	93,833
	371,052	557,539

mesec	(v 000 din)	
	merilna tehnika	usluge
januar	136,329	11,910
februar	131,851	9,751
marec	181,162	17,550
april	170,912	13,901
maj	145,354	9,427
junij	123,000	11,854
	888,608	74,393

mesec	(v 000 din)		
	telefonija	izvoz	skupaj
januar	73,660	6,458	388,434
februar	100,038	—	373,899
marec	105,797	5,999	440,872
april	193,269	8,446	610,764
maj	187,381	3,766	469,072
junij	137,792	37,362	468,518
	797,936	62,031	2.751,559

Ti podatki nam kažejo, da zavzema prvo mesto merilna tehnika in ne več telefonija, kot je bil to slučaj lansko leto. Ne izključujemo pa možnosti, da je to samo prehodnega značaja z ozirom na to, da imamo v telefoniji zelo veliko naročil, katerih dovršitev pa zahteva mnogo več časa in daljši proizvodni in montažni proces kot pri merilni tehniki.

Vendar ne smemo pustiti iz vida, da je važnost panoge merilne tehnike zelo porastla, predvsem zaradi konjunktore v našem najbolj reprezentančnem izdelku masovne proizvodnje — števcu. Od zneska 890 milijonov din prodanih proizvodov merilne tehnike odpade ca 630 milijonov din na naš enofazni števec, 260 milijonov din pa na ostale merilne instrumente in selenske stavke.

Povpraševanje po števcih preživlja izredno ugodno konjunkturo, ki je zavzela tak obseg, da pri njej ne smemo več uporabljati merila, ki je bilo doslej pri nas v navadi — da je povpraševanje po števcih pokazatelj naše gospodarske konjunktore.

Zaradi take situacije podvzema naš proizvodni sektor že dolge mesece vse potrebne predpriprave za povečanje proizvodnje, zavedajoč se, da je v razvoju naše ekonomike proizvodna elastičnost ena od prvih in vedno važnejših zahtev časa. Seveda pa ne smemo pozabiti, da nas vsako povečanje proizvodnje in vsaka njena razširitev postavlja pred niz silno težkih problemov, ki se ne dajo premestiti in odkloniti kar preko noči.

Da je naša proizvodnja v tem oziru dosegla resnično velik uspeh — čeprav za naše komercialno gledanje še ne popolnoma zadovoljiv — kažejo sledeče primerjave proizvodnje v prvih 6 mesecih lanskega in letošnjega leta:

mesec	proizvedli smo: komadi — števci	
	1956	1957
januar	8.031	10.093
februar	10.372	13.000
marec	10.540	15.049
april	10.021	16.122
maj	8.004	13.029
junij	6.262	16.016
	53.230	83.309

Na skladišču je bilo:

dne 1. 1. 1956	37.860 števcev
„ 1. 1. 1957	7.009 „
„ 1. 7. 1957	— „

Vsi ti podatki nam kažejo, da je povprečna proizvodnja v prvih 6 mesecih letošnjega leta napram oni v prvih mesecih lanskega leta za 55% večja, če pa

pogledamo proizvodnjo po posameznih mesecih, vidimo, da povečanje varira med 30 in nad 200%. To je velik napor in velik uspeh našega proizvodnega sektorja; dodati pa moramo, da se ta velik napor nenehno povečuje ter predvidevamo, da bomo že v nekaj mesecih dosegli dnevno proizvodnjo 1.000 števecv. To brez dvoma predstavlja optimalen rekord pri obstoječih instalacijah, ki pa po našem mnenju še ne bo zgornja meja naše proizvodnje.

Paralelno s proizvodnjo se je gibala tudi prodaja števecv. Prodaja bi bila sicer lahko večja, toda po naravi industrijske proizvodnje je omejena na proizvedene količine, ker več kot proizvedemo, ne moremo prodati oziroma odpremiti. Poudarjam odpremiti, ker prodali smo doslej seveda mnogo več na termine prihodnjih mesecev.

Oglejmo si naslednje podatke prodaje števecv po komadih:

mesec	1956	1957
januar	4.337	11.415
februar	11.172	14.302
marec	16.690	16.913
april	9.489	17.020
maj	2.550	12.970
junij	6.511	16.698
	50.749	90.318

Od tega je bilo prodano v izvoz:

mesec	1956	1957
januar	—	—
februar	200	4
marec	13.895	—
april	—	—
maj	—	350
junij	4.747	4.000
	18.842	4.354

Iz tega sledi, da smo v prvem polletju 1956 prodali 50.749 števecv, v istem razdobju letos pa 90.318 števecv oziroma za 80% več kot v prvih 6 mesecih prejšnjega leta. Če pa vzamemo v poštev, da smo v prvem polletju 1956 izvozili 18.842 števecv, vidimo, da smo na domačem trgu prodali 34.388 števecv napram 85.964 v letošnjih prvih 6 mesecih.

Plasman na domačem trgu je torej v prvih 6 mesecih letos porastel za 51.576 števecv oziroma za več kot 150%. Lansko leto pa smo več izvozili zaradi tega, ker jih doma nismo mogli plasirati.

Ti podatki nam zelo nazorno kažejo, kako komplicirana je prodajna in proizvodna problematika tega zanimivega artikla. Dalje nam kažejo, kako zanimivo naglo se pod danimi pogoji menja situacija in pojavlja konjunktura — ne kažejo nam pa njenega obsega in trajanja. Problem je silno kompleksen. Brez dvoma so interesi proizvodnje in prodaje tudi glede tega problema isti. Kdo bi se protivil temu, da poveča proizvodnjo naših števecv, ki so tako pri nas kakor tudi že v tujini kar dobro vpeljani in renomirani. Toda kje je meja? Zaradi zanimivosti, in čeprav gre obravnava tega vprašanja na račun

obravnave drugih komercialnih vprašanj v okviru tega poročila, smatram, da je poglobitev v ta problem zanimiva za nas vse. Proučevali smo in seveda še proučujemo vprašanje povečanja proizvodnih kapacitet za števecv na recimo 1500 do 2000 komadov dnevno, kar da pri 300 delovnih dnevih 450.000 do 600.000 komadov letne proizvodnje. Za to so potrebni novi stroji in ostale investicije za ca 150.000 dolarjev. Čeprav je ta znesek znaten, je vendar v primerjavi z zneskom ca 150 milijonov din relativno neznamen, ker bi se z ozirom na zaslužek in rentabilnost že prej kot v enem letu bogato izplačal; vendar predstavlja že sama nabava zneska 150.000 dolarjev za investicijske svrhe pri današnjih instrumentih skoraj nepremostljiv problem. Čeprav smo prepričani, da bi pri taki proizvodnji v znatni meri lahko znižali lastno ceno in bi znatno vplivali na znižanje proizvodnih stroškov — pa kljub temu ne moremo s 100% točnostjo odgovoriti na vprašanje, kako te števecv plasirati v bodočih letih. Le v primeru, da predvidevamo možnost letnega izvoza, in to rentabilnega izvoza od približno 200—250.000 komadov števecv (ta možnost po našem mnenju obstoja), potem bi ostala količina verjetno mogla brez dvoma biti plasirana v naši državi.

Pri panogi kinoakustike je številčna prodaja projektorjev v prvih 6 mesecih letošnjega leta v lepem vzponu, kar potrjuje naslednja primerjava:

Prodali in odpremili smo:

Kinoprojektorji NP-21 za filme 35 mm

mesec	1956	1957
januar	6	14
februar	10	13
marec	6	5
april	5	37
maj	7	12
junij	33	17
	67	98

Kinoprojektorji OP-2 za filme 16 mm

mesec	1956	1957
januar	25	64
februar	36	55
marec	17	20
april	14	50
mai	33	22
junij	26	45
	151	256

Plasman normalnih kinoprojektorjev 35 mm je dosegel tudi vrednostno večji efekt, zaradi adaptacije teh projektorjev za cinemascope predvajanja. Pri prenosnih kinoprojektorjih 16 mm je plasman povečan za 105 komadov oziroma za 65%, vrednostni efekt pa ni isti kot je bil to primer v prvih 6 mesecih lanskega leta, kar je posledica dejstva, da smo jeseni 1956 znižali cene ozkega projektorja od 860.000 oziroma 680.000 na enotno ceno 496.009 din.

Zelo ugodne proizvodne in prodajne rezultate imamo pri panogi telefonije, v katero so vključene tudi mehanske in električne ure. Vrednostni rezultat znaša v prvih 6 mesecih leta 1957 skoraj 800 milijonov napram 650 milijonom din v istem obdobju lani. To je povečanje za 150 milijonov, ki pa je dejansko znatnejše, ker je v tem znesku v letošnjem letu vključen montažni material s 131 milijoni napram 170 milijonom din lani. To znižanje pada na račun večje udeležbe pri servisu telefonije v Ljubljani. Ako te zneske eliminiramo, potem imamo v telefoniji porast vrednostne proizvodnje od 480 milijonov din na 670 milijonov din oziroma nekaj manj kot 200 milijonov din.

Količinsko je v prvih 6 mesecih plasirano:

	1956	1957
priključki individualnih telefonskih central	4.019	6.020
SATC 1/10	36	45
„ 2/14	25	37
„ 4/30	45	72
avtomatski telefonski aparati	7.164	8.603
induktorski telefonski aparati	1.649	890
poljski telefonski aparati	—	575

Povečanje proizvodnje oziroma povečanje plasiranja telefonskih naprav je torej očitno. Naročila telefonskih central se stalno povečujejo, vendar pa situacija z našim glavnim kupcem, Generalno direkcijo PTT v Beogradu še vedno ni razčiščena. To vprašanje predstavlja problem svoje vrste, njegova analiza — čeprav zelo interesantna in za nas važna — pa ne spada v okvir današnjih podatkov.

Pri analizi našega poslovanja z avtomatskimi telefonskimi centralami je stalen odločilen pokazatelj število proizvedenih priključkov; skupaj z individualnimi centralami, s centralami za javni promet in avtomatskimi telefonskimi centralami serijske proizvodnje smo v prvih 6 mesecih 1956 leta izdobavili 6.100 priključkov, v prvih 6 mesecih 1957 pa 9.200 priključkov, kar pomeni porast za 50%. Nedovršena proizvodnja in montaže v teku so v tej panogi relativno velike, kar je z ozirom na naravo posla razumljivo in dobro. Tudi zaloge telefonskih aparatov so relativno znatne, kar pomeni, da je več proizvedenega kot prodanega, kajti na zalogi imamo dne 1. 7. 1957:

avt. tel. aparatov raznih vrst	9.600 kom.
induktorski tel. p r. tov ITV 1—6	4.500 „
poljskih telefonskih aparatov	2.400 „

Ti proizvodi bodo zapustili naša skladišča tekom druge polovice leta, določene količine pa so rezervirane za izvoz.

Panoga avtoelektrike, v katero smo iz komercialnih razlogov vključili tudi električne vrtalne stroje, diname za kolesa, KEM motorje in stikala, se nahaja trenutno v zelo zanimivem razvojnem procesu. Prepričani smo, da bo ta panoga v bližnji bodočnosti igrala zelo pomembno vlogo v našem proizvodnem programu — danes pa se zaradi zakasnitve pri investicijskem in proizvodnem programu naših tovarn

avtomobilov in motorjev nahaja šele v drugi razvojni etapi.

Naslednji podatki kažejo, kako se je razvijala proizvodnja glavnih artiklov te panoge v prvih 6 mesecih leta 1956 in leta 1957.

Proizvedeno je bilo:

	v prvih 6 mesecih leta 1956	v prvih 6 mesecih leta 1957
	k o m a d o v	
EVS-1	720	1.175
EVS-3	90	100
KEM 20	20	4.579
KEM 50	—	540
Dinamo za kolo	4.000	10.600
Vžigalna tuljava	13.287	10.854
Avtomobilski dinamo	3.823	5.699
Napetostni regulator	13.519	13.100
Starter	2.800	2.100

V istem obdobju smo prodali naslednje količine:

	v prvih 6 mesecih leta 1956	v prvih 6 mesecih leta 1957
	k o m a d o v	
EVS-1	901	1.486
EVS-3	75	98
KEM 20	20	5.032
KEM 50	—	361
Dinamo za kolo	18.575	11.073
Vžigalna tuljava	12.605	9.534
Avtomobilski dinamo	3.717	5.306
Napetostni regulator	12.810	10.255
Starter	2.633	2.183

Navajamo tudi tabelarni pregled zalog dne 1. julija 1957:

EVS-1	284 komadov
EVS-3	159 „
KEM 20	3 „
KEM 50	295 „
Dinamo za kolo	40 „
Vžigalna tuljava	8.182 „
Avtomobilski dinamo	2.747 „
Napetostni regulator	5.201 „
Starter	1.260 „

Namenoma smo dodali podatkom prodanih količin tudi podatke o sedaj obstoječih zalogah. Te so ravno pri avtoelektriki trenutno znatne, saj predstavljajo pri dinamih, napetostnih regulatorjih in starterjih nekako polovico onih količin, ki so bile plasirane v prvih 6 mesecih letošnjega leta. To pomeni, povprečno posmatrano, tromesečno zalogo. Pri vžigalnih tuljavah je situacija bolj neugodna, vendar smatramo, da se bodo tudi v tem oziru prilike hitro popravile, ker pričakujemo, da se nam bo posrečil izvoz določenih količin.

Stanje teh zalog nam vsiljuje potrebo dodatne analize in intenzivnejšega strokovnega sodelovanja s tovarnami avtomobilov in motornih koles. Njihove potrebe delimo v dve skupini: potrebe za novo proizvodnjo in potrebe za remont, servise in avto-trgovino. Pri tej priliki želimo podati nekaj podatkov: V 4-letnem planu naše avtomobilske industrije za

razdobje 1957 do vključno 1960 so predvidene proizvodnje raznih avtomobilov ca 20.000, tovornih avtomobilov ca 18.000, traktorjev ca 17.000 in motornih koles (mopedov, skuterjev in motociklov) ca 80.000 komadov. Že samo iz teh podatkov sledi, da bodo potrebe silno velike; zato naša proizvodnja že intenzivno dela na osvajanju novih dodatnih tipov avtomobilskega pribora. Razen tega smo že tudi pričeli pregovore z italijanskimi in angleškimi proizvajalci zaradi tehnične sodelave, ker bi nam skrajšale delo pri lastnem osvajanju novih tipov.

Vsi navedeni podatki imperativno potrjujejo dvig storilnosti in gospodarski polet — konjunkturo — ter dokazujejo očividni napor našega podjetja v povečanju proizvodnje.

Povečanje proizvodnje pa seveda zahteva večja obratna sredstva, in popolnoma razumljivo je, da nam naša današnja obratna sredstva na podlagi podatkov o proizvodnji in manjše porabe materiala v lanskem letu v nobenem slučaju ne morejo več zadoščati. Povečanje proizvodnosti in večja potreba po reprodukcijskem materialu zahteva večja investicijska sredstva in večja obratna sredstva. Ker pa je gospodarski polet zajel skoraj vse veje našega gospodarstva ter so se zaradi tega dobavni roki naših bazičnih industrij podaljšali, se potreba po novih obratnih sredstvih le še povečuje. S tem se močno približujemo začaranemu krogu. Vse surovine za reprodukcijske potrebe naše proizvodnje moramo plačevati vnaprej, kar velja tako za material, ki ga nabavljamo doma, kakor tudi za uvozni material. Zaradi daljših dobavnih rokov in povečanih potreb reprodukcijskega materiala je vezava finančnih sredstev daljša kot lansko leto, zaloge materiala na skladiščih pa morajo biti večje za 30—40% kot v odgovarjajočem razdobju lanskega leta ali prejšnjih let, ker bi drugačno stanje imelo za posledico hitro stagniranje proizvodnje ali pa prekomerno podaljšanje rokov dovršitve izdelkov, ki se pri nas nahajajo v nedovršeni proizvodnji. Po finančnih kazateljih je naša nedovršena proizvodnja na meji normativov in je manjša od stanja v prejšnjih letih.

Opazovano skozi očala bančne analize je to stanje še kar zadovoljivo. S komercialnega stališča pa smatramo, da ta relativno nizka vrednost nedovršene proizvodnje vključuje v sebi določene nevarnosti: izkušnje kažejo, da mora nedovršena proizvodnja — z ozirom na povprečen dolgotrajen proces proizvodnje naših glavnih izdelkov — znašati vsaj in najmanjšo višino vrednosti povprečne tromesečne prodaje, ako želimo, da bo produkcija finalizirala mesečno one vrednosti, ki odgovarjajo povprečju mesečne prodaje. Ker smatramo, da je naša mesečna prodaja, čeprav po komercialnih cenah, cca 500 milijonov dinarjev, potem bi analogno predpostavljali, da mora vrednost nedovršene proizvodnje varirati v znesku do cca 1500 milijonov dinarjev — to pa zopet predpostavlja večja obratna sredstva. Še ena važna okolnost predpostavlja večja obratna sredstva: to je potreba po akumuliranju določenih naših proizvodov na skladišču gotovih

izdelkov, pripravljenih za izvoz. O tem bo kasneje še govora.

Glede nabave surovin, reprodukcijskega materiala in polizdelkov smo v prvih 6 mesecih letos imeli določene težave, predvsem v prvem četrtletju, kar je še vedno posledica težav pri planiranju. Dobavni roki so odvisni od cele vrste gospodarskih zakonov ter se vedno menjajo. Zanje so važna razpoložljiva finančna sredstva oziroma njihova višina; zakasnitev v teh plačilih ima pogosto za posledico podaljšanje dobavnih rokov. Glede uvoza našega reprodukcijskega materiala se je situacija popravila ter upamo, da to ne bo samo začasen pojav. Vedno pa še obstajajo težave pri nabavi določenih vrst deviz — ravno v tekočih mesecih, ter ne izključujemo možnosti določenih zastojev, ako ne bomo pravočasno dobili dodelitve potrebnih deviz ter s temi devizami pravočasno izvršili potrebne dispozicije.

Zanimivo je poudariti, da so cene za reprodukcijski material in surovine razen manjših izjem ostale stabilne, kar velja v enaki meri za material, ki ga kupujemo doma, kakor tudi za uvozni material. Pri obdelanih materialih in polizdelkih pa se občuti rahla tendenca podražitve. Vendar to podražitev, ki varira med 2 in 8%, uravnovešajo cene osnovnih surovin, pri katerih ni povišanja, temveč nasprotno — rahlo zniževanje (aluminij, nikel, baker, bronca, selen).

Naša prodajna politika, predvsem pa politika cen pri prodaji naših proizvodov, je ostala nespremenjena. Pri tem stremimo stalno za znižanje prodajnih cen, kolikor nam to omogoča struktura lastne cene. Ta struktura pa je v odločilni meri odvisna od gospodarskih instrumentov.

Brez dvoma so olajšave pri prodajnih pogojih, predvsem pa možnosti prodaje na kredit, v pozitivni meri vplivale na prodajo naših proizvodov. To velja predvsem za prodajo kinoprojektorjev. Normalne kinoprojektorje 35 mm kakor tudi ozke kinoprojektorje 16 mm plasiramo v pretežni meri na kredit, kar je popolnoma razumljivo z ozirom na relativno visoko enkratno investicijo in na velike dodatne stroške, ki jih predstavlja nakup kinoprojektorja za naše kupce. Zvočnih naprav, ozvočenj in cinemascope naprav oziroma dodatnih naprav k normalnemu 35 mm projektorju pa ne prodajamo na kredit. Ostali proizvodi panoge kinoakustike pa se prodajajo do 70% na kredit. Prodaja stranskih avtomatskih telefonskih central se vrši nekako s 40% na kredit, prodaja števecv — pri katerih smo računali, da bo kreditna prodaja odločujoča — pa komaj z 10%, kar smatramo kot zelo ugoden pojav. Prodaje preko trgovske mreže oziroma preko trgovskih posredniških podjetij elektroindustrijske panoge se ne vršijo na kredit. Pri teh trgovskih podjetjih, predvsem onih v južnih krajih naše države, imamo določene težave, ker se ta podjetja nikakor ne morejo navaditi na določeno in precizno politiko rabatov, katero mi vodimo. Imamo vrsto podjetij trgovskega značaja,

ki se kot naši kupci pogodbeno obvežejo plasirati naše proizvode po tovarniških cenah — na bazi naših fiksnih cen franko tovarna v Kranju — ter odobrene rabate (ki zavisijo od kupljenih količin) uporabiti le kot naš doprinos za njihovo prodajno režijo, nikakor pa ne za znižanje njihovih prodajnih cen. Vseeno pa se vedno znova dogaja, da določene naše proizvode prodajajo izpod tovarniške cene in celo izpod cene, katero so ta podjetja nam plačala. Tako n. pr. imamo slučaj, da je trgovsko podjetje pri nas kupilo števec po 6900 din in taksa za umerjanje 150 din, z rabatom 2 ali 3%; drugo podjetje na jugu naše države je kupilo od nas vžigalne tuljave po 4540 din in napetostne regulatorje po 2200 din z 2% rabatom, prodajajo pa števec po 6800 din, vžigalne tuljave po 4200 din in napetostne regulatorje po 1700 din. Čeprav so to le posamezni primeri, so vendar tipični dokaz za to, kako trgovska mreža ne sme poslovati.

Zelo važno poglavje naše komercialne dejavnosti predstavlja naš izvoz. Imeli smo že večkrat priliko poudariti, da je za naše podjetje izvoz važen posebno takrat, ko naš domači trg iz katerih koli razlogov ni v stanju enakomerno prevzeti proizvedene količine. Izvoz je za nas odločujoč vedno takrat, ko zaloge proizvodov v našem skladišču rastejo. Ne glede na to pa je seveda važen tudi iz cele vrste drugih razlogov, ki v daleki meri presegajo samo ozko gledanje proizvodnosti in prodaje našega podjetja. Vsekakor in v vsakem primeru skrbimo za to, da — ne glede na trenutno obstoječe izvozne in devizne instrumente — usmerjamo izvoz tako, da izvozimo, če ne več, vsaj ono vrednost, ki odgovarja deviznim potrebam za uvoz našega reprodukcijskega materiala, tja s tem ne bi padli glede nabave deviz v breme skupnosti. Pri tem pa moramo vedno misliti prvenstveno na to, da v okviru našega proizvodnega programa zadovoljimo potrebe domačega trga in šele potem lahko izvažamo. Smatramo, da so to glavne in najvažnejše smernice naše komercialne politike glede izvoza. Vendar moramo tudi pri tem imeti pred očmi dejstvo, da je vsak od nas proizvedeni števec, merilni instrument, selenski usmernik, električni vrtalni stroj, telefonska centrala, telefonski aparat, dinamo, starter itd., ki je plasiran na domačem trgu, posredno važen v deviznem oziru, kajti vsak naš proizvod, ki ga plasiramo na domačem trgu, prihrani naši skupnosti določene količine deviz. Čim torej proizvedemo in plasiramo na domačem trgu naše proizvode v letni vrednosti ca 5 milijard, pomeni to, da so naši skupnosti prihranjene letne potrebe ca 5 milijonov dolarjev — seveda pa moramo od tega zneska odbiti ca 20—25% za devize, katere smo potrebovali mi za reprodukcijski material iz uvoza.

V letu 1956 smo izvozili v skupni vrednosti US dolarjev 435.000 oziroma ca 522 milijonov dinarjev.

Od tega zneska smo izvozili v prvi polovici lanskega leta v vrednosti 192.988 dolarjev.

V prvih 6 mesecih letošnjega leta pa je naš izvoz dosegel le 43.355 dolarjev oziroma samo 30% od lanskega izvoza v prvih 6 mesecih.

Po mesecih smo izvozili v letu 1957:

januar	\$ 4.768,33
februar	„ 1.056,46
marec	„ 3.583,62
april	„ 7.978,07
maj	„ 1.185,08
junij	„ 24.981,52
Skupaj	\$ 43.553,08

Po državah se ta izvoz deli kot sledi:

Avstrija	\$ 407,03
Braziliya	„ 5.000,—
Burma	„ 14.624,82
Grčija	„ 29,90
Iran	„ 2.991,67
Nemčija	„ 1.131,93
Paragvaj	„ 841,95
Sirija	„ 1.137,08
Turčija	„ 17.388,70
Skupaj	\$ 43.553,08

Glede na proizvode pa se ta izvoz deli takole:

Januar:	4 kinoprojektorji NP-21
Februar:	2 obločnici za kino 4 števeci 2 el. vrtalna stroja EVS-1 4 diname
Marec:	2 kinoprojektorja NP-21 12 telefonskih aparatov 10 el. vrtalnih strojev EVS-1
April:	4 kinoprojektorji (1 OP-2 in 3 NP-21) 20 KEM motorjev deli telefonije
Maj:	350 elektr. števecv 2 telefonska aparata
Junij:	4000 elektr. števecv 2 kinoprojektorja NP-21 z deli 10 elektr. vrtalnih strojev EVS-1 3 telefonski aparati

Ta situacija zahteva posebne razlage.

Objektivni razlogi oziroma razlogi, ki ležijo izven našega vpliva, so bili zelo važni in se ravno sedaj popravljajo. To je predvsem vprašanje izvoznih koeficientov, ki so s 1. 7. letošnjega leta popravljeni in ki se tičejo v prvi vrsti telefonije. Razen teh so pa še razlogi funkcioniranja meddržavnih plačil, t. j. funkcioniranja kliringa, v prvi vrsti kliringa s Turčijo, z državami Južne Amerike in z Egiptom. O vseh teh objektivnih razlogih se vodijo razgovori ravno v zadnjem mesecu, tako da upravičeno pričakujemo, da bodo v prihodnjem mesecu ta vprašanja urejena.

Med subjektivnimi razlogi, ki so nas prisilili, da v prvih mesecih letošnjega leta namenoma zaviramo izvoz, leži glavno težišče v okolnosti, da je na domačem trgu povpraševanje po naših proizvodih v prvem polletju 1957 tako veliko, da nismo imeli možnosti izvažati, ne da bi pri tem naredili domačemu tržišču občutno škodo.

Poudariti moramo, da smo že v teku prvega polletja 1957 imeli iz tujine toliko povpraševanj po naših proizvodih, da bi n. pr. samo v Turčijo mogli plasirati dvojno letno proizvodnjo naše tovarne — česar pa seveda ne moremo storiti z ozirom na potrebe domačega trga, izvažali pa nismo tudi zaradi tega, ker ni bilo urejeno vprašanje rednega plačevanja. Prodaje na kredit z rokom enega do dveh let pa nismo smatrali za oportuno, posebno zato ne, ker smo imeli možnost za ves plasman na domačem trgu.

Se eno vprašanje je v tem oziru velike važnosti — vprašanje izvoznih cen. Naši dosednji izvozni instrumenti so sicer omogočali izvoz z določenim malim presežkom naših lastnih cen, niso pa bili ti instrumenti vsklajeni z nepredvidenim znižanjem prodajnih cen v izvozu — kot posledica močno znižanih prodajnih cen konkurenčnih vzhodnoevropskih držav.

Smatramo, da se bodo tudi te prilike hitro spremenile.

Naša konkretna pogajanja glede izvoza naših proizvodov so stalna. Nimamo razloga predpostavljati, da bo naš celoletni plan izvoza v letošnjem letu manjši od lanskoletnega. Nasprotno, mislimo, da bomo lanskoletni izvoz v drugi polovici letošnjega leta povečali ter da bomo dosegli boljši uspeh kot v celotnem lanskem letu, v kolikor ne bo prišlo do novih objektivnih težav, ki nam bodo to stanje preprečile.

Ni še jasna situacija glede izmirskega kontingenta, vemo pa, da se klirinška situacija s Turčijo rapidno popravlja. Prepričani smo, da bomo v drugi polovici letošnjega leta imeli možnosti, da izvozimo v Turčijo večje količine velikih kinoprojektorjev 35 mm in malih kinoprojektorjev 16 mm, telefonskih aparatov itd., od katerih je določeno število za izvoz že pripravljeno. Tudi iz Egipta imamo večja konkretna vprašanja ter upamo, da se bodo tudi tu prilike razčistile in normalizirale. Glede Južne Amerike se situacija ni razčistila, predpostavljamo pa, da bo naša gospodarska delegacija, ki se ravno te dni mudi v Argentini in Braziliji, omogočila ponovno plasiranje naših proizvodov; glede izvoza v Čile se vodi pregovori za dvostranski izvoz in uvoz, približno tako kot je bil to primer v lanskem letu.

V izvoznih poslih sodelujemo z renomiranim izvoznim podjetjem Invest-Import Beograd, Jugoelektro Beograd. S slednjim kombiniramo izvozne posle za Grčijo, s prvim pa za Poljsko, Rusijo, Indijo, Burmo, Indonezijo in Kitajsko.

Izvozna dejavnost predpostavlja kot osnovni predpogoj dobro izdelane tehnične podatke, tehnična

navodila, prospekte in opise, fotografije, uporabna navodila — številan propagandni material, vse v tujih jezikih, česar pa še vedno nimamo, ter predstavlja to za nas zelo pereče vprašanje, v katerem le počasi napredujemo.

V zvezi z normalnim trgovskim izvozom smo v zadnjih mesecih pristopili k poizkusu novega načina industrijskega izvoza — v obliki tehničnega sodelovanja. Na pobudo in v sodelovanju s podjetjem Invest-Import Beograd proučujemo zelo zanimiv poskus — za katerega predvidevamo veliko in močno bodočnost — sodelovanje v proizvodnji enofaznih števcov v Indiji. Določena indijska industrijsko-finančna grupa želi — pod predpogojem, da za to dobi vsa potrebna pooblastila in odobritve od indijske vlade — zaključiti z nami pogodbo, na podlagi katere bi mi tej grupi odstopili licenco za proizvodnjo števcov po našem proizvodnem procesu, s tem, da mi izdelamo kompletno tovarno števcov s kapaciteto proizvodnje circa 120.000 števcov letno. Tudi vse stroje bi v tem slučaju morali dobaviti mi, investitor pa bi nam plačal za dobo 5—7 let licenčno dajatev v višini 1,7 do 2% vrednosti na indijskem trgu prodanih gotovih proizvodov, plačal bi stroje in vse stroške v zvezi s tem. Razen tega bi se omenjeno podjetje obvezalo kupiti pri nas takoj po podpisu pogodbe za določeno dobo letno določeno število naših števcov (predvidoma letno nad 10.000 in 30.000 števcov), ter za dobo 3—6 let, kolikor je predvidena izgradnja tovarne, sestavne in nemontirane dele števcov, katerih količine bi se seveda letno zmanjševale, paralelno s tem kot bi se določeni deli števcov pričeli proizvajati in montirati v novi tovarni v Indiji. Predvidevamo finančni volumen dobav od ca 1 milijon dolarjev v 4 letih. Razen tega pa se nam nudi možnost dodatnega plasmana števcov v Indiji, kolikor bi prilike na tamkajšnjem tržišču to zahtevale in kolikor bi za to obstojale uvozne možnosti.

Brez dvoma je to principiuelno močno zanimiv in za nas interesanten posel, ker vključuje v sebi močne elemente propagande našega industrijsko-tehničnega in komercialnega potenciala. Ta konstatacija je za nas interesantna tudi, če finančni efekt ne bi bil posebno velik, to se pravi, smatramo, da bi ta kombinacija bila za nas izredne važnosti tudi, če finančni efekt ne bi pomenil več kot kritje naših proizvodnih stroškov, lastnih cen in režije. Zaradi študija izvršitve tega sodelovanja je bil naš tovariš ing. Baloh junija v Indiji, in sicer v Bombayu in v New Delhiju, kjer je sodeloval z ing. Ignjatovićem od Invest-Importa Beograd, s pomočjo naše Ambasade v New Delhiju.

Vodilni tovariši Zunanjetrgovinske zbornice, Jugoslovanske izvozne banke in Komiteja za zunanjo trgovino v Beogradu so nam v tem oziru obljubili vso pomoč. Celotno vprašanje se nahaja še v fazi proučevanja; če bo indijska vlada dala svojo odobritev in če bomo mi po končani redakciji predloga o sodelovanju odločeni za tako sodelovanje, potem

predvidevamo, da bo do končnega podpisovanja te pogodbe prišlo v septembru 1957 v naši tovarni, za kar bi predstavniki indijskih kooperantov prišli v Kranj.

V komercialno-propagandističnem oziru smo tudi letos zelo agilni. Kar se tiče udeležbe na inozemskih tržiščih, omenjamo, da sodelujemo na mednarodnem sejmu v Izmiru (Turčija), Poznanju (Poljska), Solunu (Grčija), Trstu, Bombayu (Indija).

Na domačih gospodarskih razstavah pa sodelujemo na mednarodnem sejmu v Zagrebu, Beogradu,

razstavah v Ljubljani, na vseh prireditvah v Kranju in filmskem festivalu v Pulju.

Trgovska mreža našega podjetja je v prvem polletju letošnjega leta zaznamovala dva pomembna napredka: odprli smo našo zelo reprezentativno in ugledno prodajalno v Ljubljani s predstavništvom, ravno te dni pa je bila odprta tudi nova prodajalna predstavništva v Zagrebu. Razen tega je bila pred nekaj dnevi odprta tudi prodajalna in predstavništvo v Splitu s strani Instituta za elektrozveze, kjer sodelujemo tudi mi.

M. Vertačnik:

Potovanje od Istanbula do Sirije

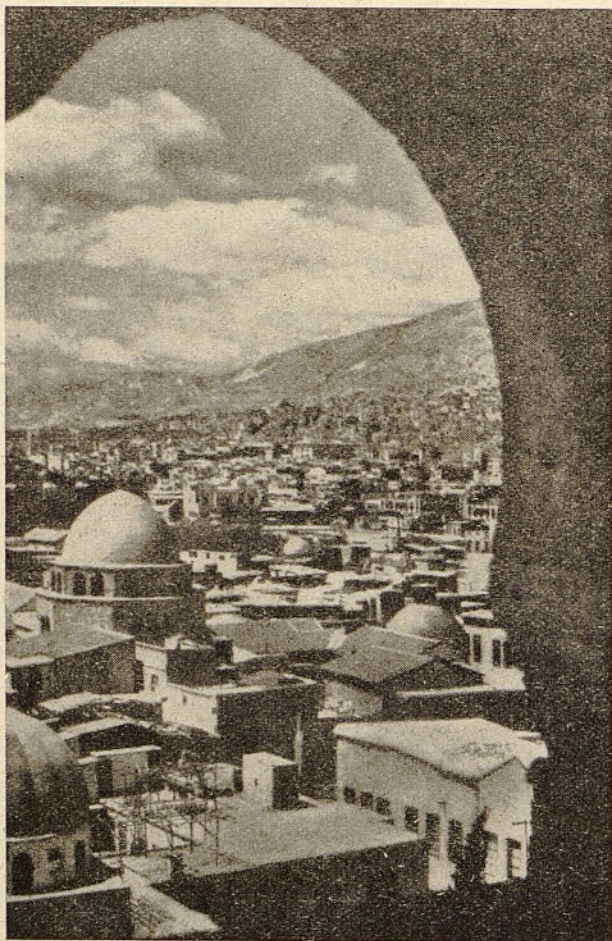
Večkrat so me vprašali, kako sem potoval v Sirijo, kaj sem doživel, kakšna je ta država, kakšno je podnebje, koliko prebivalcev ima in druge stvari. Skušal bom v kratkem odgovoriti na ta vprašanja.

Ob pol dvanajstih zvečer sem v Istanbulu stopil v veliko 4-motorno letalo ameriške družbe, ki leti direktno iz New Yorka preko Anglije, Francije, Italije, Turčije, Sirije, Iraka, preko Indije do Japonske. Naravno, da sem bil zelo radoveden, kakšno

je pravzaprav tako letalo od znotraj, in če kaj čutiš, ko letiš. Letalo je imelo prostora za 81 potnikov in 8 ljudi posadke. Prvi vis, ki sem ga imel pri vstopu je bil zelo dober. Prostor za potnike izgleda kot velik vagon z lepimi, mehкими fotelji. Izredno razsvetljen in luksuzno opremljen. Že takoj pri vstopu, čim smo se vsedli, nam je drugi pilot pokazal, kako se ravna z rešilnimi blazinami v primeru, če bi moral avion pristati na morju. Obrazi potnikov so se posebno zresnili, ko nam je povedal, da ne sme biti nobene panike in da ima poveljnik aviona pravico streljati na potnike, ki se v takem primeru ne bi disciplinirano vedli. Obrazi so pa postali takoj zopet veseli, ko je prinesel potnikom čašico konjaka, ki nas je vse ohrabil in smo se nato vsi smejali. Vzleteli smo in napravili nad Istanbulom krog. Mesto pod nami je bilo krasno z milijoni lučkami, ki so pa postajale vse bolj medle, čim smo se dvigali više in oddaljevali od mesta. Kmalu smo zašli v popolno temo in takrat nima več smisla gledati skozi okno. Tako smo potovali skozi temo vse do druge ure zjutraj, ko so nam zvočniki javljali, da se približujemo Bejrutu, glavnemu mestu Libanona. Nad Bejrutom smo iz neznanih vzrokov krožili več kot pol ure in ni mi bilo jasno, kako bomo pristali in našli aerodrom v morju lučk pod seboj. Toda naenkrat smo se začeli spuščati in že smo čutili trda tla pod seboj. Nehote si potnik ob tej priliki oddahne in misli, tla so pa le tla. Leteli smo preko Sredozemskega morja, preko otoka Ciper in je bil polet izredno miren.

Pri običajnih letalih čutiš pritisk v ušesih, čim se letalo dviga ali spušča, tu tega nisem čutil, ker je zračni pritisk v prostoru aviona avtomatsko reguliran. Letališče je izredno veliko, saj pristaja tu nešteto avionov vseh letalskih družb. Začelo me je skrbeti, kaj bom počel, če ne bom dobil stanovanja tako pozno. Toda vljudna uradnica letalske družbe me je takoj vprašala, v kateri hotel želim. Navedla mi je najmanj 20 hotelov in tudi odgovarjajočo ceno za sobo. Cene so bile fantastične za naše razmere — no, pa sem se moral le odločiti za hotel, odgovarjajoč mojemu žepu in dnevnicam. Mesto je zelo živahno. Tu srečaš ljudi vseh narodnosti sveta. Večinoma so oblečeni po evropskem

Panorama Damaska

Pogled na Bejrut

načinu, le tu in tam naletiš na Arabce ter njihovo tipično obleko ali ženo, ki ima zagrnjen obraz. Na cesti nimaš miru, ker ti neprenehoma ponujajo različno robo od južnega sadja, naličnih peres, razglednic, nogavic, srjce do kompletnih oblek. Gorje pa, če zaideš na „bazar“. Tu te vlečejo za roke, znižujejo cene tako, da že ne veš več, ali mislijo zares, ali brijejo norca iz tebe. Robo so pripravljeni prodajati za vsako vrsto denarja in tudi za dinarje. Če pa vseeno potem ne kupiš, te prav pošteno ozmerjajo. Ko si končno srečno ušel iz bazara, se boš drugič dobro premislil, še enkrat obiskati sam ta del mesta.

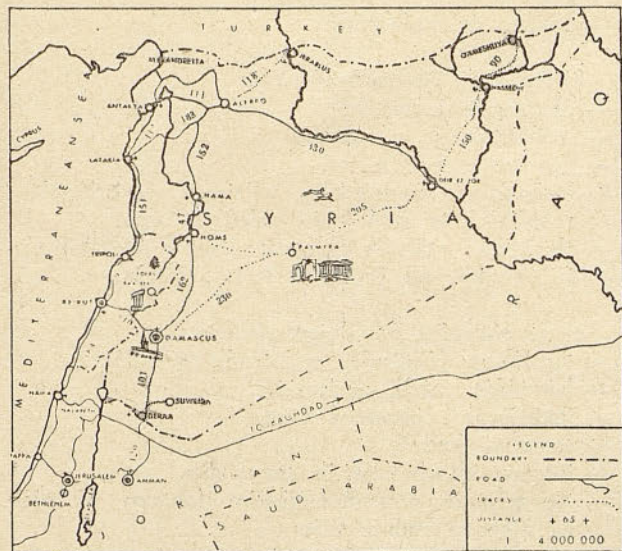
V družbi dveh Pakistancev, ki sem jih spoznal v hotelu, sem isti dan odpotoval z avtomobilom proti Damasku, ki je oddaljen ca 150 km. Cesta je bila asfaltirana in je peljala vijugasto preko visokih gora. Na obeh straneh ceste so sami hoteli, v katerih letujejo večinoma zelo premožni Arabci. Še v gorah smo prišli do sirijske meje. Kmalu nato smo se začeli spuščati proti puščavi, ki leži pred Damaskom. V bližini mesta je postavljeno veliko taborišče arabskih beguncev iz Palestine, ki jih vzdr-

žuje UNRWA (United Nations Relief and Works Agency).

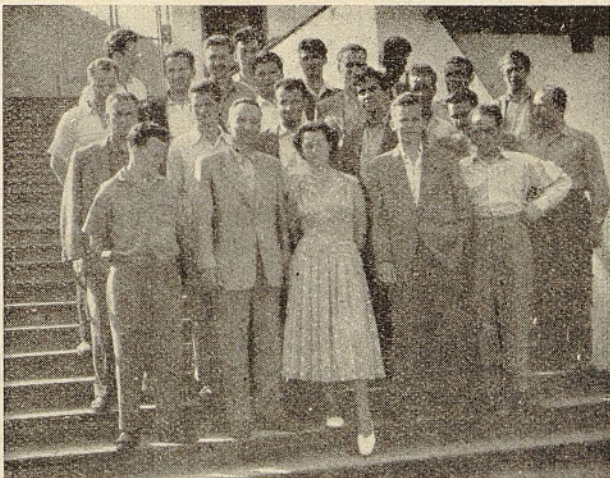
Sirija meji severno na Turčijo, vzhodno na Irak, južno na Jordan, in zapadno na Libanon in Sredozemsko morje. Površina znaša 181.337 km². Ima ca 3,5 milijona prebivalcev, pretežno Arabcev. Glavno mesto je Damask. Ostala večja mesta so še Aleppo, Homs in Hama. Poleg puščav ima tudi hribovite pokrajine z velikimi gozdovi. Poljedelstvo je glavni vir za preživljanje prebivalstva.

V zadnjih letih skuša vlada industrializirati državo. Postavljene so velike nove tovarne za cement, steklo, različna rastlinska olja, sladkor, milo, usnje, prav posebno pa tovarne za tekstilne izdelke. Večina cest je asfaltiranih. Tovorni promet se razvija preko štirih železniških prog in luke Latakije, ki jo je v zadnjih letih zgradilo neko jugoslovansko gradbeno podjetje.

Za Damask pravijo zgodovinarji, da je eno najstarejših mest na svetu. Ima 350.000 prebivalcev. V zadnjih 10 letih so dozidali več tisoč zgradb, med katerimi so veliki, luksuzni hoteli. Krasne ceste in veliki parki, lepota starih zgradb in minaretov, pomešana z napredkom sodobnega zapadnega razvoja mest, daje Damasku nekaj značilnega, kar ne vidiš v drugih mestih. Na cestah je vse polno avtomobilov, med katerimi vidiš tudi kamele. Tudi tu se prodaja roba kar na cestah. Trušč je zelo velik, ker vsi prodajalci kričijo na vse grlo, da bi prodali svojo robo. Sladoledarji in prodajalci hladnih pijač imajo pa še posebne zvončke in činele, s katerimi delajo nepopisen hrup. Da bi pa ta hrup imel še nekako muzikalično podlago, imajo brez izjeme vsi ti prodajalci v svojih vozičkih in omarah vgrajene še baterijske radioaparate, ki jih odpirajo do konca moči. Če se slučajno zamaši avtomobilski promet, potem vsi šoferji pritiskajo na svoje hupe. Prebivalci so večinoma Arabci, ki so evropsko oblečeni, edino ljudje iz dežele, ki prihajajo v velikih množicah kupovat in prodajat svojo robo, so oblečeni v arabske obleke. Na cesti redko vidiš, da gredo žene in moški skupaj. Večinoma hodijo ločeno. Pri

Absolventi I. tečaja angleškega jezika (I. skupina)

vhodu v kino legitimirajo vsak par, ker ni dopustno, da gresta fant in dekle skupaj v kino, temveč morata iti ločeno. Muslimanska vera dovoljuje, da ima moški več žen. Toda oblast skuša z različnimi

V »ISKRI« se bo osnoval filmski krožek

Izvršni odbor sindikata je na svoji zadnji seji sprejel predlog Komisije za kulturo in prosveto, da naj se v danih možnostih osnuje filmski krožek.

Delo tega krožka bi v letošnjem letu bilo predvsem filmska vzgoja in izobrazba sodelujočih. V tej zvezi je treba organizirati nekaj splošnih predavanj, pri katerih bi morali prisostvovati vsi, ki imajo namen kakorkoli sodelovati. Ta predavanja bi imeli filmski izvedenci iz Ljubljane, ki bi obravnavali naslednje teme:

1. Zgodovina in razvoj kinematografije.
2. Kritično ocenjevanje filmov.
3. Tehnične osnove filmanja.
4. Izbira snovi in sestava scenarija.
5. Izdelava scenarija in snemalne knjige.
6. Izrez in vloga izreza, kader (dolžina kadra).
7. Filmski trik.
8. Filmska montaža.

Zgoraj navedene snovi bo moral spoznati vsak delavec, bodisi kot scenarist, snemalec ali igralec.

Kot snemalec pride v poštev samo tisti, ki je dobro spoznan s fotografijo, tehnični problemi ga ne smejo ovirati, poleg tega pa mora imeti tudi smisel za kompozicijo.

Za razvijanje in montiranje pa je potrebno le tehnično znanje in praksa, ki zahteva preciznost.

Za scenarista je poleg poznavanja »abecede« potrebna še takozvana »žilica«, ki jo ima že marsikdo, potreben mu je le dober svetovalec, ki je lahko istočasno pošten kritik.

Kaj je namen filmskega krožka?

Ze izdelovanje kinoprojektorjev in zvočnih naprav v Iskri nam narekuje dolžnost, da se nekateri člani kolektiva seznanijo s filmskim delom. Kupili bi 16 mm kamero in tozadevno opremo ter po dobri predpripravi pričeli s poskusnim snemanjem. Za začetek bi dobili poznane filmske delavce iz Ljubljane, kjer bi naši asistiral — pozneje — ko se naš kader izpopolni, bi pa lahko samostojno snemali kratke filme na 16 mm trak.

Kratki filmi bi bili snemani direktno iz življenja in dela v naši tovarni. Lahko bodo strokovno poučni, reklamni, lahko malce zabavni, istočasno pa bi na filmski trak posneli vse važne in visoke obiske naše tovarne.

To je le kratek in bežen opis dela v bodočem filmskem krožku. K sodelovanju so vabljeni vsi, ki imajo zato smisel, veselje in pogoje, posebno je vabljen mladina.

ukrepi preprečiti mnogoženstvo. V Damasku je na tisoče obrtnikov. Tako imaš ulice, dolge 200—300 m, v katerih je kovač pri kovaču, ki kujejo poljedelsko orodje, drugje je zopet ulica čevljarjev, nadalje ulice s tekstilom itd. V vseh trafikah, ki prodajajo tudi vse mogoče druge artikle, lahko zamenjaš vse vrste denarja. Vročina poleti je neznosna in ne veš, kaj bi vrgel od sebe, da ti ne bi bilo vroče. Toda zvečer od 8. ure naprej postaja izredno hladno, da se brez suknjiča gotovo prehladiš. Na arabsko hrano se izredno težko navadiš. Vsaki hrani je priložena ali primešana še kislá smetana. Kot zabelo uporabljajo loj. Svinjskega mesa ne poznajo, zato pa dobiš ovčje meso, pripravljeno na nešteto načinov, toda meni je v vsaki obliki smrdelo. Trušč, neznosna vročina in hrana te pripravijo, da si ne želiš drugega, kot priti čimprej domov.

Razširitev področja dela personalne službe

Personalni oddelek v našem podjetju je v fazi reorganizacije, ki naj ima za posledico razširitev področja dela pri pripravljanju in izvajanju ukrepov s področja personalne politike, t. j. izobrazbe kadrov, delovnih odnosov, socialnega skrbstva, higienske, tehnične in zdravstvene zaščite ter personalne splošne in vojne evidence.

V okvir teh poslov spada predvsem:

a) na področju delovnih odnosov

- planiranje delovne sile,
- planiranje dopustov,
- ureditev in razporeditev odmorov,
- delovni odnosi — reševanje delovno-pravniških zadev,
- sprejemanje delovne sile,
- psihologija dela,
- reševanje psiholoških problemov v podjetju,
- vprašanja s področja nagrajevanja (plače, premije, norme, nagrade, racionalizacijske premije),
- analiza delovnih mest;

b) na področju izobraževanja

- planiranje izobrazbe,
- izobraževanje v centru,
- treniranje PIV metod,
- vprašanja štipendiranja, vajencev, praktikantov, rehabilitacije dela manj zmožnih oseb,
- strokovno vodstvo izobraževanja v oddelkih,
- sodelovanje na področju šolstva (IKS);

c) na področju socialnega skrbstva

- vprašanje prehrane, stanovanj, prevozov,
- letovanja, izleti, ekskurzije,
- izkoriščanje prostega časa,
- socialna pomoč,
- interne informacije in svetovanja,
- upravljanje s stanovanjskim fondom in skrb za njegovo vzdrževanje;

d) na področju HTZ in zdravstvene zaščite

- tehnična zaščita delovnih mest in postopkov,
- izdelava normativa zaščitnih sredstev,
- nadzor nad uporabo zaščitnih sredstev,
- analiza obratnih nezgod,
- vprašanja s področja komunalne higiene, higijene dela in prehrane,
- ambulantna pomoč v ambulantah prve pomoči;

e) na področju splošne personalne evidence

- evidenca in statistika delovne sile;

f) na področju vojne evidence

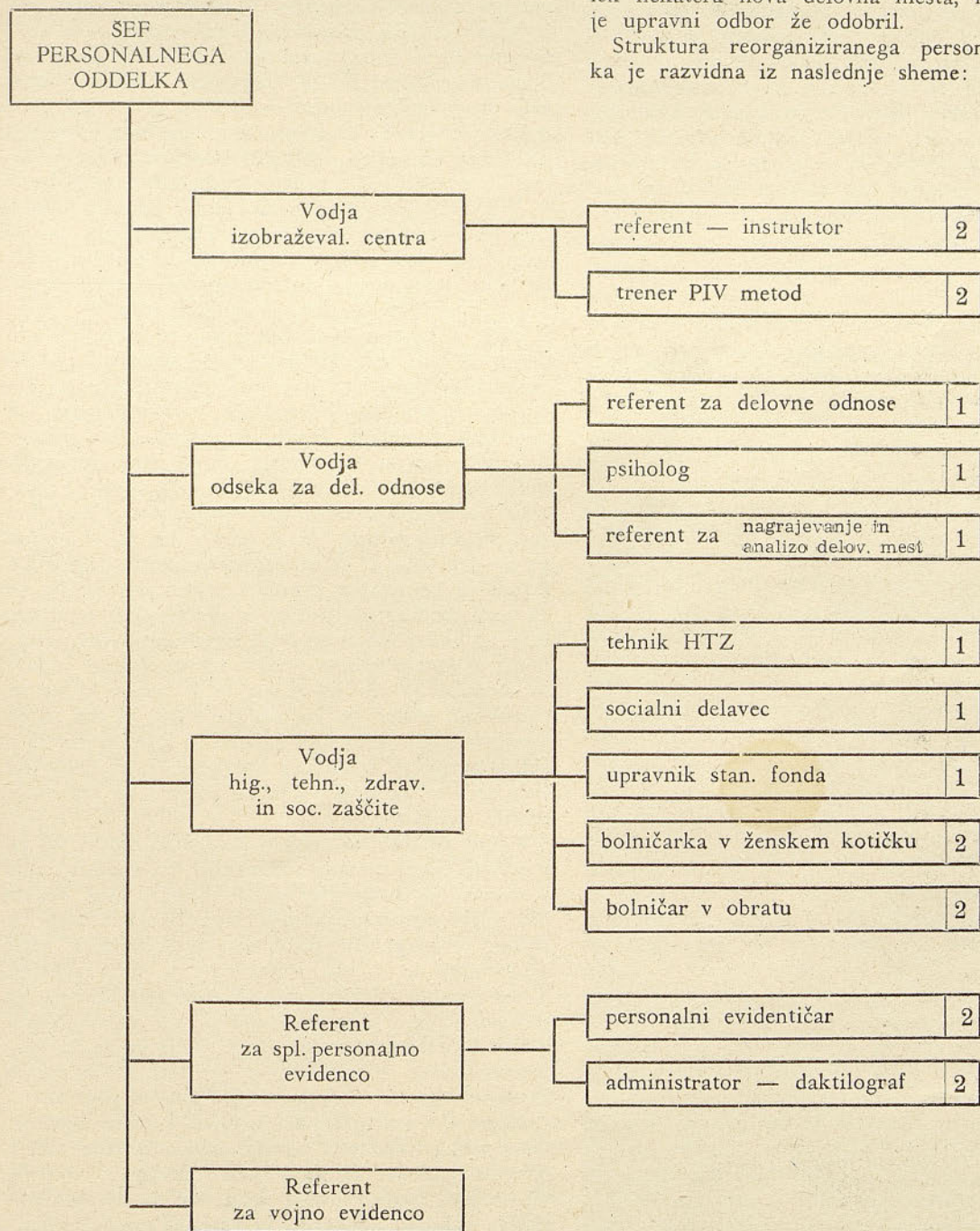
- vojaška evidenca,
- predvojaška vzgoja,
- civilna zaščita.

Določena vprašanja iz navedenega delokroga bo personalni oddelek reševal s pomočjo naslednjih tovarniških ustanov:

- Industrijska kovinarska šola,
- Zdravstveni dom,
- Restavracija,
- Samski dom,
- Počitniški dom.

Za uspešno delo bo potreboval personalni oddelek nekatera nova delovna mesta, katerih uvedbo je upravni odbor že odobril.

Struktura reorganiziranega personalnega oddelka je razvidna iz naslednje sheme:

Naše izpolnjevanje planskih nalog v I. polletju

Ni še dolgo, ko smo polagali naš obračun dela za leto 1956, že smo preživel prvo polovico leta 1957. Zato je prav, da pogledamo naše dosedanje uspehe v letošnjem letu, da bomo ugotovili pravilnost naše dosedanje poti, in v katero smer naj gre naše delo v bodočnosti.

Nam vsem je znano, da smo po našem letošnjem družbenem planu obvezani proizvesti vrednost 4.458.— milijonov dinarjev. Statistika pa nam pove, da smo v prvi polovici leta izdelali za 2.486.— milijonov dinarjev, iz česar vidimo, da smo v prvem polletju izvršili 56% letnega plana, kar nam v dosednji zgodovini Iskre še ni uspelo. Večinoma smo bili vsako leto vse do zadnjih mesecev pod planom. Lahko rečemo, da smo letos že v januarju delali z istim elanom, kot smo ga bili druga leta vajeni šele v zadnjih mesecih leta.

Da nam bo naš uspeh v letošnjem letu jasnejši, naredimo še par primerov. Zadolžitev za I. polletje je znašala 2.278,5 milijonov dinarjev, to se pravi 51% od letnega plana. Če to primerjamo z doseženim uspehom vidimo, da je bil polletni plan presežen za 9,5%, kljub temu, da je bila zadolžitev za I. polletje večja kot smo jo predvideli za II. polletje.

Najbolj zanimiva in tudi najbolj pravilna pa je primerjava letošnjega uspeha z lanskim za isto časovno razdobje, to je za I. polovico leta. Ker pa so naše letošnje cene nižje, kot smo jih imeli v lanskem letu, moramo letošnjo proizvodnjo izračunati po istih cenah, kot smo jih imeli v letu 1956, da bo primerjava pravilna. Vrednost proizvodnje v letošnjem letu po teh cenah znaša 2.683,3 milijonov dinarjev, dočim smo lani v prvih šestih mesecih dosegli znesek 1.984,4 milijone dinarjev. Šele ob primerjavi teh dveh vrednosti vidimo v pravi luči naše letošnje uspehe. 35% več izdelkov v letošnjem prvem polletju kot v lanskem, nas res lahko navdaja s ponosom in samozavestjo in nas podžiga k novemu delu, saj smo letos v šestih mesecih uspeli proizvesti toliko kot lani v osmih.

Lanska celoletna proizvodnja je izkazala vrednost 4.409,1 milijonov dinarjev, to se pravi, da bi pri enakomerni proizvodnji odpadlo na pol leta 2.204,5 milijonov dinarjev. Če to primerjamo z letošnjo proizvodnjo, vidimo, da smo letos še vedno za 22% nad lanskim povprečjem, kar nam dokazuje, da je naša proizvodnja v letošnjem letu veliko bolj ustaljena in ne smemo v zadnjih mesecih pričakovati znatno višje proizvodnje, kot je bila v dosedanjih mesecih. Prejšnja leta se nam je med letom nedovršena proizvodnja nabirala in smo jo v zadnjih mesecih skušali dovršiti. Letos se nam pa nedovršena proizvodnja ne veča, kar nam dokazuje, da v proizvodnji delov v asortimentu, kot ga zahtevajo montaže, trenutno nismo v stanju pro-

izvesti znatno več sestavnih delov, kot jih proizvajamo.

Ni pa dovolj, da smo letos v absolutnem merilu proizvedli več kot lani. V gospodarstvu je važno, da se dviga tudi storilnost, to se pravi, da proizvodnja na posameznika stalno raste. V lanskem letu je bilo povprečno stanje delavcev in uslužbencev 2594 in je znašala proizvodnja na enega člana kolektiva 1.700.000 dinarjev. V letošnjem prvem polletju pa je bilo povprečno stanje zaposlenih 2693 in smo torej letos v pol leta proizvedli na enega člana kolektiva 909.300 dinarjev. Kolikor bomo tudi drugo polletje delali vsaj tako dobro kot prvo polletje, potem bo ob koncu leta znašala proizvodnja na člana kolektiva 1.818.600 dinarjev, kar bi pomenilo za 7% večjo proizvodnost, kot smo jo imeli v letu 1956. Če pa je proizvodnost samo v prvem polletju narasla za 7%, lahko računamo vsaj s takim naraščanjem tudi v drugem polletju in lahko upamo, da bomo letos dosegli znatno večji porast storilnosti kot v letu 1956, ko smo jo dvignili za 11%.

Vsak se bo spraševal, zakaj smo v letošnjem letu napravili tak skok, ko smo stalno zatrjevali, da bo vsako naslednje leto napredek manjši, ker so kapacitete vedno bolj izkoriščene in strojni park vedno bolj izrabljen. Poudariti moramo, da takega napredka sigurno ne bi dosegli, če bi ostalo pri prejšnjih organizacijskih oblikah in načinu dela. Smatram, da je glavni vzrok večje storilnosti v tem, ker smo sprostili norme. Vsak delavec ve, da je plačan po svojem delu in da se mu norma ne bo popravila, četudi jo bo znatno presegel. Jasno mu je, da bo za večji trud prejel tudi večje plačilo. Vsi vemo, da še pred nedavnim precejšnje število delavcev nameoma ni hotelo znatno preseči norme, čeprav je bilo to mogoče. Danes jih je pa le še malo, ki ne bi izkoristili prilike po večjem zaslužku, ki jim je ob intenzivnejšem delu tudi zajamčen. Zato opažamo v splošnem večje zaslužke, kot so bili še pred pol leta, za kar pa tovarna lahko postavi na trg večje število izdelkov.

Kakor delavec na svojem delovnem mestu, so pa s premijskim sistemom stimulirani vsi vodilni ljudje v tovarni, od urejevalca do direktorja. Vsak ve, da bo boljša organizacija dela in boljša kvaliteta izdelkov v njegovem delokrogu prispevala k večji proizvodnji in s tem pripomogla k večji premiji. Tako smo se združili vsi, od zadnjega delavca na najosnovnejšem delovnem mestu, do najvišjih vodilnih uslužbencev v eni sami težnji in ta je, proizvesti čimveč in v čimboljši kvaliteti. Da ta težnja žanje uspeh, nam kažejo gornji številčni podatki.

Nadaljnji uspeh in naš skupni interes zahteva, da v taki povezanosti nadaljujemo naše delo tudi v drugem polletju. Le tako lahko živimo v upanju, da bo naš letošnji uspeh večji, kot je bil kdajkoli doslej, v korist skupnosti in vsakega posameznika.

KAM IZVAŽAMO?

EGIPT

je dežela za katero se potegujejo razni zavojevalci že ves čas njene zgodovine, ki je stara že 6000 let. Nedavni napad na Egipt nam je najboljši dokaz za to. Država je stisnjena med Libijsko puščavo in Rdečim morjem. Obsega predvsem plodno dolino Nila od Sudana do Sredozemlja. Skozi to ozemlje teče ena izmed najvažnejših prometnih poti sveta — Sueški kanal.

Na zahodni strani države je Libijska puščava — plato, ki je nagnjen proti reki Nil in ki je v nekatereh mestih celo v depresiji, t. j. nižji od morske gladine. Tudi vzhodno od Nila je visokogorski plato, ki strmeje pada proti Sueškemu zalivu in se na drugi strani nadaljuje v gorati Sinajski polotok.

Vsa republika meri 1 milijon km². Ker pa se svet mestoma proti jugu dviga in je sestavljen iz trdih kamenin, teče Nil preko teh v obliki brzic oziroma kaskad. Te sicer ovirajo plovbo po celem toku reke, vendar pa zajezitev teh kaskad omogoča uspešno namakanje zemlje vzdolž reke ob času ko primanjkuje padavin. To so izkoristili že stari Egipčani, kateri so imeli že pred tisočletji urejen namakalni sistem. Ponekod so slične naprave še danes v uporabi. Kjer ni pregrad pa črpajo vodo iz Nila z vodnimi kolesi, ki jih je do nedavna poganjala človeška delovna sila.

Najvažnejši pridelek Egipta je bombaž, ki je odlične kvalitete zaradi dolgih vlaken. Potem na drugem mestu je sladkorni trs, nato riž in pa južno sadje in povrtnina. V novjšem času si država prizadeva razviti tekstilno industrijo. Poleg te industrije se razvija še kemična, ki pa je šele na začetku. Tudi Egipčanom se pozna dediščina, ki so jo zapustili osvajalci tekom tisočletij t. j. zaostalost in revščina. Počasi se dviga industrija, ki naj bi zaposlila odvisno delovno silo, katera se ne more preživljati s poljedelstvom. Ob obali Rdečega morja so pričeli z izkoriščanjem naftinih ležišč. Na reki Nil pa gradijo pregrade, kjer bodo povečali namakalni sistem in tako pridobili novo plodno zemljo. Poleg tega pa bodo postavili še elektrarne, ki bodo dajale energijo za nastajajočo industrijo.

Libijska puščava, kjer so danes samo redke oaze, kjer prebivajo beduini, baje pred mnogimi tisočletji ni bila pusta. Tu so bili zeleni gozdovi in v njih polno divjačine, toda kasneje je zaradi danes še nepojasnjenih vzrokov pričela prodirati puščava, ki je uničila cvetoče življenje v tem predelu. Tako

trdijo učenjaki, pa tudi stare bajke tamošnjih prebivalcev govorijo o tem.

Egipt ima danes 20.729.000 prebivalcev. Njihovi predniki so se pred mnogimi tisočletji združili iz dveh ras Hamitske in Semitske. Bili so na zelo veliki kulturni stopnji. Njihovi dokazi so še danes vidni. To so mogočne piramide, ki so jih gradili faraoni Kcops, Kefren itd. Nadalje velike grobnice vklesane v žive skalnate stene v dolini kraljev, jezovi na Nilu in še razna svetišča itd. itd. Muzeji vsega sveta so polni raznih mumij in drugih stvari,

Kamenita podoba faraona Ramzesa

katere so prinešene ali bolje rečeno oropane iz Egipta. Graditev teh stavb je seveda zahtevalo ogromne žrtve in človeškega znoja. Te žrtve so bili sužnji in ujetniki. Graditeljskim sposobnostim starih Egipčanov se čudi ves svet, saj bi graditev takih objektov kot je n. pr. piramida še v današnjem času tehnike predstavljala problem. Ko so stare dinastije propadle so zasedli Egipt Perzijci, kasneje Makdonci, takrat je vzcvetela helenska kultura s središčem v Alexandriji. Za njimi so prišli Rimljani. Takrat je vladala Egiptu Kleopatra, ki je pravzaprav spretno odbijala rimsko okupacijo. Kasnejši zavojevalci so bili Arabci. Ti so pustili sledove v islamski kulturi. Egipt je želel imeti v svojih rokah tudi Napoleon Bonaparte, kar se mu pa ni posrečilo. Za Francozi so prišli, kakor vedno — Angleži. Za njih je bil Sueški kanal ena izmed najvažnejših točk za varovanje njihovega imperija. Vendar so se Egipčani vedno otresli nadoblasti in tudi Angleži so morali pobrati šila in kopita. To pa ni šlo lahko, kar nam je dokaz nedavni zadnji poizkus, da bi iztrgali Egipčanom iz rok Sueški kanal.

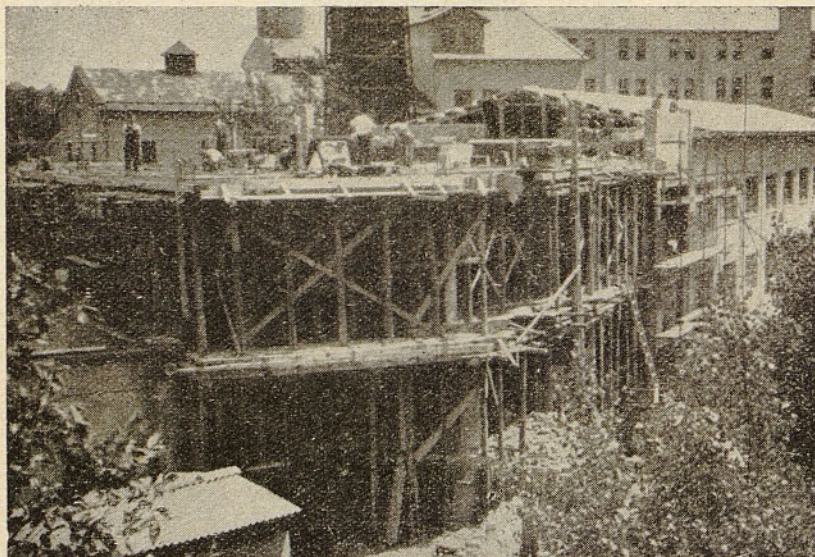
Sueški kanal ima svojo zgodovino. Zgradil ga je Francoz Sesept z velikimi težavami. Dogradili so ga končno Angleži. Vendar so že stari Egipčani imeli kanal, ki pa ga je zasul puščavski pesek. Novejša zgodovina Egipta nam je znana, saj o njej govori ves svet. Od takrat, ko so vrgli kralja Faruka s prestola in proglasili republiko, pa do danes, želi Egipt ustvariti svoje lastno gospodarstvo in očuvati svojo svobodo in svojo zemljo. To pa je združeno z velikimi težavami. Skoraj vse industrijske artikule uvažajo. Trgovina je v glavnem

Pod sfigo

omejena na ozki pas ob Nilu, t. j. v glavnem mestu Cairo, Alexandriji, Port-Saidu in Suez. Ljudstvo se bavi s poljedelstvom in je precej zaostalo. Zemljo so šele po letu 1952 razdelili z agrarno reformo. prej pa je bila last veleposestnikov.

Ko smo si tako površno ogledali najvažnejše značilnosti Egipta, se boste vprašali, ali imamo mi možnosti, da prodamo naše izdelke Egipčanom? Glede na potrebe, da! Toda Egipt je trg, kjer se zaradi njegovega položaja — Sueški kanal — pojavljajo kot prodajalci vse svetovno znane tovarne. V taki hudi konkurenci je treba veliko potrpljenja in seveda dela, predno se lahko dosežejo vidnejši rezultati. Naša tovarna gre po tej poti, sadove dela pa bomo lahko videli šele kasneje.

Objekt 07 med gradnjo

O naši trgovini in predstavništvu v Ljubljani

V zadnji številki naše revije ste videli slike našega novega lokala v Ljubljani. Kakor se vidi iz slik, je lokal sam na sebi zelo moderno grajen in tudi temu primerno moderno opremljen, kar povzroča mnoge, različne in deljene komentarje. Zato smatram, da je potrebno vso dejavnost v zvezi s tem lokalom nekoliko pojasniti ter tako predočiti vso širino velikih možnosti smoterne uporabe tega lokala.

Tehnično gledano je lokal zanimiv zaradi svojih velikih izložb; tako rekoč je ves lokal ena sama izložba in s tem stalna razstava. Njegova posebnost so velika steklena okna; prvič pri nas zlepljena v eno samo steno, tako da je ena sama stena dolga skoro 20 m. Stekla sama so debela 8 mm. Dolžina lokala je 30 m.

Naša tovarna ni imela v Ljubljani razstavljene svoje proizvodnje z nadomestnimi deli, da bi si nepoučeni kupec, interesent, pa tudi vsak povprečni državljani, lahko ustvaril sliko obsežnega proizvodnjega programa naše tovarne. Tu je sedaj prvič podana možnost stalne razstave in to v Ljubljani, ki je tako upravno, kakor gospodarsko središče Slovenije.

Oglejmo si tudi gospodarsko upravičenost našega lokala v Ljubljani. Poleg stalne razstave je v njem: naša industrijska prodajalna, katere glavni namen je poleg postrežbe širokega kroga potrošnikov in službe široki potrošnji, tudi ustvariti hiter in prompten servis rezervnih delov za naše izdelke. Zavedati se moramo, da ako hočemo prepričati naše domače potrošnike širom Jugoslavije, o kvaliteti naših izdelkov, o njihovi enakovrednosti uvoženim, moramo poleg kakovostne izdelave ustvariti tudi precizen servis rezervnih delov. In ravno to je ena najvažnejših nalog naših industrijskih prodajal v državi. Često se namreč slišijo očitki: „Kaj mi pomaga vaš izdelek, če pa potem ne dobim pravočasno nadomestnih delov, kar je pri inozemskih izdelkih kljub vsemu lažje in so celo dobavni roki krajši“.

Naše prodajalne in predstavništva so tipalke, ki morajo tipati po tržišču in beležiti mnenje kupcev ter ga prenašati na odgovorna mesta v nadaljnje upoštevanje. Za našo ljubljansko trgovino pa lahko že sedaj, po treh mesecih obratovanja povem, da nihče ne graja kvalitete naših izdelkov, pač pa smo morali marsikaj slišati na račun dobavnih rokov in seveda na račun pomanjkanja rezervnih delov. Na vseh teh opazkah in pritožbah se pa moramo učiti ter tako poskušati čimprej doseči, da bo odpadla česta upravičenost pritožb.

Dnevne številne pritožbe in vprašanja po nadomestnih delih, od katerih mnogih nimamo vedno na zalogi, so zelo neprijetna zadeva. Skrajni čas je, da se ta služba nadomestnih delov izboljša. Tudi ne smemo gledati ločeno na nadomestne dele naše proizvodnje in ločeno inozemskega izvora za naše izdelke. Koristnik naših izdelkov mora nadomestni del promptno dobiti pri nas, brez ozira ali je dotični nadomestni del domač ali pa slučajno vezan na uvoz, ker za njega je le nadomestni del izdelka naše tovarne.

Na gornja moja izvajanja pa bo marsikdo vprašal, čemu potrebuje „Iskra“ v Ljubljani takšen lokal? Tudi na to pripombo bom stvarno odgovoril po izkušnjah dosedanjega poslovanja. Večina nas je mnenja, da smo dovolj poznani širom naše države. Pa temu ni tako. Zglašili so se pri nas v Ljubljani že razni resni interesenti, ki so strmeli

BLAGAJNIŠKI TELEFON!

Revija ETZ sporoča, da je nemška industrija prikazala v Essenu posebno telefonsko napravo, opremljeno z ojačalniki in pripravljeno za poslovanje z blagajno. Pri važnih blagajnah je namreč blagajniška mizica obdana z neprobojnim steklom in premakljivo kaseto za denar (podobno kot na nekaterih naših železniških postajah). Ker pa je vsled steklene stene pogovor med blagajnikom in koristnikom direktno nemogoč, to zvezo omogočata dva zvočnika vsak na svoji strani. Ko namreč pride koristnik k okenu, blagajnik vključi napravo in svetlobni napis pozove govornika, da naj govori. Jakost govora je možno regulirati s strani blagajnika, zunanji mikrofoni pa je prirejen za sprejemanje tudi na večje razdalje. inju

ELEKTRIFIKACIJA ANGLEŠKIH ŽELEZNIC!

Zanimivo je, da so sklenili Angleži (po poročilu ETZ) elektrificirati 2000 kilometrov železniške proge z obratno napetostjo 25 kV in frekvenco 50 Hz. Na mnogih progah, tudi naših, je namreč dosedaj uporabljena le enosmerna obratovalna napetost (3000 V) ali pa enofazna, izmenična največ do 16 kV in 16 2/3 Hz. inju

Zanimivosti iz

TEHNIKE

REFLEKTORJI NA NAJVIŠJEM AMERIŠKEM NEBOTIČNIKU!

Poročajo, da so na najvišjem newyorškem nebotičniku Empire State Building montirali (čemu poročilo ne naveda) veliko reflektorje, katerih luči je možno videti v lepih, jasnih nočeh celo 150 km daleč. Ti reflektorji pa imajo še to posebnost, da njihovi svetlobni žarki opišejo v eni minuti kot 180° v vodoravni smeri, v naslednji minuti pa se obračajo v navpični smeri nazaj v osnovni položaj. Ker pa je reflektorjev več, so tako sinhronizirani, da se od štirih snopov žarkov vedno po dva premikata vodoravno, eden se v navpični ravnini dviga, drugi pa spušča.

Za opisani namen so uporabili nekdanjo vojaške reflektorje z ogledali, premera 1500 mm, ki so opremljeni z Westinghouse-ovimi visokotlačnimi živosrebrnimi žarnicami 2500 W moči. Njihova življenjska doba je 200 ur, svetlobna jakost pa doseže 450 milijonov candle. inju

FOTOTELEGRAFIJA V ITALIJI

Po obvestilu UIT imajo v Italiji že precej razširjeno fototelegrafijo. S prvim decembrom 1956 so odprli spet novo fototelegrafsko postajo Livorno, ki se je pridružila že obstoječim v Bariju, Bologni, Catanzaru, Firenzi, Genovi, Mesini, Milanu, Palermu, Parmi, Rimu, Trentu, Trstu, Turinu in Milanu. inju

RADIOTELEFONIJA EGIPT—ARGENTINA

15 dolarjev stane govorna enota, če govorite po radiotelefonski zvezi iz Egipta v Argentino in če pri tem zveza poteka preko New Yorka. Če pa vzpostavite isto zvezo preko Rima, pa plačate v isto svrhu 45,9 zlatih francoskih frankov. inju

RADIOTELEFONIJA TUDI V ARABIJU

Zanimivo je, da imata od 22. februarja 1957 dalje vzpostavljeno javno radiotelefonsko zvezo že Saudova Arabija in Indija. inju

SVETOVNA TELEFONSKA STATISTIKA

American Telephone and Telegraph Company je decembra 1956 objavila »Svetovno telefonsko statistiko«, v kateri navaja, da je bilo na začetku leta 1956 po vsem svetu priključenih približno 101.000.000 javnih telefonskih priključkov, kar je dvojno število kot pred desetimi leti. Največji dvig v številu priključkov, so zabeležili leta 1955, in sicer kar šest in pol milijona aparatov. Poleg tega so leta 1956 predali prometu kar dva nova podmorska, preoceanska kablja za zvezo med ZDA in Kanado na eni ter Veliko Britanijo in Evropo sploh na drugi strani in za svezo med državo Washington in Aljasko. Polagajo pa že spet nov kabel, ki bo na začetku leta 1958 zvezal Havaje z ZDA.

Polovica vseh javnih priključkov, ki smo jih zgoraj omenili, je v ZDA, od tega 82 % pa je v eksploataciji Bellovega Sistema. V svetovnem merilu je sedaj povprečje 3,7 aparatov na 100 prebivalcev, od tega v:

Severni Ameriki	33,1 aparatov
Srednji Ameriki	1,3 „
Južni Ameriki	2,1 „
Evropi	5,2 „
Afriki	0,6 „
Aziji	0,3 „
Oceaniji	16,0 „

V tem merilu se more evropska Jugoslavija, ki občno kvari evropsko povprečje, meriti s povprečjem Afrike. Najboljša v Evropi pa je Švedska, ki ima 30,44 javnih priključkov na 100 prebivalcev. inju

JUGOSLAVIJA V SVETOVNEM TELEVIZIJSKEM MERILU

»Ameriško televizijske novice« javljajo, da ima na svetu 47 držav že 843 televizijskih oddajnikov in 56.215.700 prejemnikov (po stanju 1. I. 1957). V tem pregledu je našeta tudi Jugoslavija, ki ima 2 televizijski oddajni postaji in 4000 (štiri tisoč) prejemnikov tako, da niti nismo na zadnjem mestu. Od naštetih držav so namreč po številu prejemnikov za nami Alžir (100), Bolgarija (500), Koreja (300), Salvador (1000), Španija (3000), Finska (1500), Madžarska (600), Irak (600), Luksenburg (1000), Monako (2000), Nikaragua (300), Norveška (300), Portugalska (300), Romunija (500), Turčija (100), Urugvaj (1000). Najbolj pa preučajči ZDA z 42.050.000 in za njimi Velika Britanija z 6.500.000 sprejemniki. Sovjetska zveza ima 1.300.000 sprejemnikov. inju

nad izdelki ter so bile na podlagi teh slučajnih obiskov ustvarjene že nove vezi s kraji, kjer nimamo trgovine in predstavništva. To so bili predvsem tovariši iz Vojvodine in Bosne.

V našem lokalu se nahaja tudi „Tovarniško veleprodajno skladišče“ in „Predstavništvo za LR Slovenijo“. Tovarniško veleprodajno skladišče bo svojo grosistično delavnost razvilo skladno s komercialnim oddelkom v Kranju, ker ima to izjemno stališče, da je le 25 km oddaljeno od tovarne in mora svojo grosistično delavnost vskladiti s poslovanjem direktnih naročnikov iz Slovenije, ki so se navadili na direktno poslovanje s komercialnim oddelkom tovarne v Kranju. Vendar so se že pojavili naročniki, ki se jim je mudilo ter so prevzeli blago direktno iz našega veleprodajnega skladišča v Ljubljani. Če pa bo izvedena organizacija „Iskrine trgovske mreže“ kot samostojne edinice v okviru tovarne, se bo pa delavnost veleprodajnega skladišča v Ljubljani močno povečala ter s tem tudi funkcija predstavništva kot takega.

V gornjih vrsticah sem nekoliko osvetlil važnost našega novega lokala v Ljubljani s stališča domače trgovine. Vse drugače zanimiva pa je upravičenost lokala takega stila s stališča prestiža in reklame napram tujcem. To je že močno potrdila praksa enega meseca. Da ima naša država odlično salamo in razne mesne izdelke je splošno znano tudi v inozemstvu, isto velja tudi za več drugih panog našega narodnega gospodarstva. Da pa ima naša država še kvalitetne izdelke, zmožne konkurence na svetovnem trgu, v izdelkih elektrotehnične in finomehanične stroke, je pa za tujce novost. In to novost moramo reprezentativno in primerno pokazati. V našem novem lokalu so se že oglasili inozemci, ki so si ogledali razstavljene predmete ter jih dobesedno otipavali ter iskali na njih dokaze tujega izvora, kar se jim pa ni posrečilo, ker so pač izdelki naši. Ni bil osamljen slučaj, ko mi je tak gost izjavil: „Tega pa nisem preje vedel, čestitam!“

Tudi o okusnosti našega lokala so padle slične pohvalne izjave. Trdim, da naš lokal podaja dokaz velike sposobnosti naših obratov, našega kolektiva in s tem tudi doprinaša k dvigu našega ugleda na sploh. Imeli smo pa tudi že inozemske resne interesente, s katerimi je naša komerciala v Kranju navezala nadaljnje stike. Tako smo imeli interesenta uvoznika, ki je iskal izvoznika za kompenzacijski posel in ga je naša izlozba s ceste opozorila na nas in našo tovarno. Pošteno je priznal, da sicer ni vedel za tovarno v Kranju.

Vendar nas čaka še veliko truda, da razvijemo industrijsko prodajalno in tovarniško veleprodajno skladišče do popolnosti. Težav je precej in tudi kadri so vprašanje. Prodajalcev, izvežbanih v telefoniji, kinematografiji, jakem in šibkem toku pri nas praktično ni. Priučitev pa je dolgotrajna in zahteva precejšnjo inteligenco. So pa še druge težave, pri katerih nam lahko pomaga tudi kolektiv v Kranju: v skrajšanju dobavnih terminov in promptnimi dobavami.

BARVE TELEFONSKIH APARATOV

V ZDA si more danes vsak telefonski naročnik izbrati poljubno barvo telefonskega aparata, tako da se barva aparata prilega barvi pohištva. Standardna vrsta je seveda črna, na razpolago pa so še aparati naslednjih osmih drugih barv: slonokoščena, rumena, zelena, rdeča, siva, rumeno-siva, rjava, modra. Od teh izbir ima največjo popularnost slonokoščena barva (70 %), za njo zelena (12 %), nato pa se zvrste vse ostale. Onišja so večinoma narejena iz termoplastičnega materiala, kjer barvanje ne predstavlja težav. Zato so samo leta 1955 v ZDA izdelali en milijon obarvanih aparatov, l. 1956 pa že dvojno število.

HERTZOVA STOLETNICA

Število nihajev v sekundi merimo s »herci«. Naziv te enote smo povzeli po nemškem fiziku Henriku Rudolfu Hertzu. Nemci letos proslavljajo stoletnico njegovega rojstva (22. februarja 1857) in poudarjajo njegove zasluge delavca na »radijskem področju«. Sin senatorja iz Hamburga je študiral fiziko v Muenchenu in Berlinu, veliki učitelj mu je bil profesor v. Helmholtz. Bil je profesor teoretične fizike v Kielu, Karlsruhe in končno v Bonnu, kjer je 1. januarja 1894 umrl. Njegov naslednik dr. ing. Karl Hertz je sedaj predsednik zveznega urada za elektro-zveze in profesor v Darmstadtu.

DOŽIVETIA *v Ankaranu*

V nedeljo 19. maja 1957 smo se »bolniki« odpeljali s tovarniškim avtobusom na okrevanje v počitniški dom Ankaran. Iz Kranja smo prispeli hitro v Ljubljano in naprej proti Logatcu in Postojni. Tam smo se za kratek čas ustavili in nato krenili naprej. Vreme je bilo lepo, tudi vožnja je potekala kar dobro. Kmalu smo zagledali sinji Jadran in slikovitost primorske pokrajine. Ob 11. uri smo prispeli do obale. Z veseljem smo izstopili iz avtobusa in se napotili peš do našega doma. Ostale stvari pa je odpeljal do doma avtobus. Počitniški dom je namreč na gričku. Okoli glavne zgradbe pa stojijo majhne vikend hišice. Nekaj hoda in že smo prispeli do našega doma. Lep dan in toplo sonce nam je dalo priliko, da smo takoj pregledali bližnjo in daljno okolico.

Po dobrem kosilu nismo več zdržali, da ne bi šli do morja in izmerili njegovo temperaturo. Nekaj bolj srčnih je takoj skočilo v vodo, dočim so ostali namakali le noge ali pa igrali nogomet. Morsko in sončno kopanje nam je tako prijalo, da smo skoraj pozabili na večerjo. Po večernem obroku, ki nam je jako prijal, smo se kaj kmalu porazgubili po sobah in hišicah na počitek na lepe in snažne postelje. Drugo jutro smo z veseljem vstali, ker nas je že navsezgodaj prebudilo sonce in nas vabilo, da se pridemo gret. Po zajtrku je vsak s svojo malico krenil na morje. Ali to je trajalo samo tri dni, potem pa je bilo našega veselja konec. Postali smo tudi mi taki, kot je bilo vreme. Razlika je bila samo v tem, da smo se tiščali televizijskega aparata, kar je bila za nas novost, dočim je zunaj tulila burja in padal dež. Televizijski sprejemnik nam je kratil čas s svojimi oddajami, da smo včasih pozabili tudi na slabo vreme. Vendar ni žilica dala nekaterim miru, pa so kljub burji pohiteli na »Brione«, to je k lepi in mladi krčmarici v Božiče, da si z dobro kapljico zalijejo svojo žalost po soncu. Sem ni vleklo samo mlade, marsikateri starejši je zavil tja in vzbujal spomine na mladost.

Prebivalci v okolici so zavedni Slovenci, ljubijo našo slovensko zemljo in naše morje.

Po dolgem pričakovanju se je vremeboljšalo in smo imeli lepe dni, polne igre, sončenja in kopanja. Ti lepi dnevi so hitro minili, radi bi jih

Objavljamo nekaj vtisov z letovanja v našem počitniškem domu v Ankaranu. V teku letošnje sezone pa je bilo slišati dokaj kritičnih pripomb na račun ureditve počitniškega doma in pogojev letovanja. Ob zaključku letošnje sezone pozivamo vse člane kolektiva, ki so preživeli dopust v Ankaranu, da pošljejo svoje pripombe in predloge za še boljšo ureditev doma komisiji za letovanje pri Upravnem odboru podjetja.

Uredniški odbor

Prijetne so počitnice ob morju

podaljšali, a prišel je čas odhoda. V času, katerega smo prebili na oddihu, smo organizirali skupinski izlet z ladjo in si ogledali bližnja mesta: Koper, Izolo, Piran in Portorož.

V nedeljo, dne 2. junija 1957, sta pripeljala ob 10. uri dva naša avtobusa nove člane kolektiva na letni oddih, nas pa odpeljala domov. Razočaralo nas je to, da je novih gostov prišlo tako malo — samo devet. Ker vreme je v zadnjem času lepo in primerno za kopanje in sončenje. Marsikateremu je lahko žal, da ni prišel že s to skupino na oddih.

Zahvaljujemo se strežniškemu osebju, kakor tudi kuhinji za dobro hrano in postrežbo, katere smo bili deležni v tem času. Prav tako se zahvaljujemo tudi zdravstvenemu osebju za njihovo skrb za naše zdravje in vso udobnost, katero so nam nudili na oddihu.

V lepem nedeljskem jutru so nas popeljali tovarniški avtobusi iz Kranja proti sinjemu Jadranu na okrevanje v Ankaran.

V prvem avtobusu smo se vozili okrevanci, katerim je bilo potrebno okrevanje v obmorskem kraju, v drugem pa so se vozili člani kolektiva iz selenskega oddelka, ki jim je tovarna Iskra omogočila počitek, zaradi zdravju škodljivega dela.

Ob 11. uri smo prispeli na cilj. Avtobusi so nas pripeljali do Turist hotela v Ankaranu. Tu smo izstopili in se podali na vrh griča, kjer stoji Počitniški dom tovarne Iskra. Dom stoji na zelo lepem kraju, od koder se nudi krasen pogled na morje, obdanem z vinogradi in zelenjem. Od tu je tudi lep pogled na slovenski Koper, Izolo in na obronku se skriva starodavni Piran.

Bila sem prvič v teh krajih. Lega doma, urejenost in čistoča je napravila na mene osebno prelep vtis. Vsi prostori od sob, jedilnice, kuhinje ter letnih hišic so udobno urejeni. Oseb-

Vtisi okrevanke

v Ankaranu

je z upravnikom je napravilo vtis domačnosti, kakršne do sedaj — bila sem šestokrat v obmorskih krajih — še nisem občutila. Uprava tovarne si prizadeva, da nudi kolektivu vse, kar more. Preskrbljeno je za zdravo, zadostno domačo hrano za mal denar, kadar je na oddihu. Tudi za nas okrevance je bilo vse dobro pripravljeno. Hrana zadostna, pristna in lahko omenim, da sem v 14 dneh opazila, da je bila tako raznolika, da se v vseh dneh okrevanja obroki niso ponavljali. Za razvedrilo so na razpolago razne igre, kot perjanica, namizni tenis, streljanje itd. Vsak dan je bil na razpolago ogled televizije, tako, da nas je v slabem vremenu z lahkoto zadržalo v udobni in prijetni jedilnici. Za kopanje ni bilo dosti prilike, ker smo pač naleteli na bolj slabo vreme, vendar smo izkoristili vsak sonček. Na ležalnih stoli pri domu smo lovili sonce, ki nas je gredo in nekatere tudi prav dobro zagorelo.

Ob morju, na plaži je tudi udobno, saj je vsa obala porasla s travo, kjer smo lahko igrali razne igre, se sončili ob zvokih glasbe, katero je uredilo podjetje Iskra Servis. Nekateri okrevanci so imeli včasih pomisleke zaradi peš poti v dom, češ, da je daleč. Moje mnenje pa je bilo, da smo na oddihu, da imamo časa na pretek in da je sprehod 20 minut prav potreben dnevno po tako izdatni hrani in lenarjenju. Prilika za izlete je tu veliko in tako smo se tudi mi odločili ter napravili izlet z barko po morju v Portorož. Izleta smo se udeležili skoraj vsi. Pristali smo v Izoli, v Portorožu za dalj časa ter v Piranu in se zadovoljni in veseli vračali proti večeru nazaj v naš dom.

Kot sem omenila, nam vreme res ni bilo zelo naklonjeno. Posebno so to občutili »selenci«, kot smo jih nazivali, ki so bili nastanjeni v letnih hišicah. Pa je bilo treba malo dobre volje, saj je bilo tudi s strani tovarne poskrbljeno za dodatno odejo, da smo tudi slabo vreme dobro prenašali. Zadnje dni pa se je tudi vreme izboljšalo, tako, da smo se lahko dodobra naužili sonca in vode. Vseh 15 dni mi je minilo prehitro, koristilo je mojemu zdravju, saj sem se počutila kot prerojena. Toplo se na tem mestu zahvaljujem upravi tovarne, da mi je omogočila oddih v svojem Počitniškem domu. Odločila sem se, da bom po možnosti izkoristila svoj redni letni dopust tudi v Ankaranu, kjer je res prelepo.

Po 14 dneh so nas odpeljali v sončnem popoldnevu avtobusi zadovoljne proti domu.

Bilo je zares lepo, zdravo in potrebno!

Znanki iz
Ankarana

KURIR BLAŽ

Spoznala sva se na javki. Čepel je kraj ognja, v katerem je od časa do časa zacvrčalo, ko je z gostih smrekovih vej padla vanj kaplja dežja, ki je vztrajno padal že nekaj dni. Bilo je sivo jesensko jutro, pokrito z vlažno meglo, ki se je vlekla nizko pri tleh. Razmočena zemlja je dehtela po gnilem listju, ki ga je veter nanosil v jarke in grape.

Bilo je še zgodaj, ko sem prišel na javko. Ogenj je medlo razsvetljeval mračno okolico gostega smrekovega gozdiča. Od časa do časa je vzplamtel, potem pa zopet metal svoje sence po obrisih dreves. Človek ob ognju se je ves prezebel in moker stiskal v boren, zanj mnogo premajhen suknjič, ki je že od daleč smrdel po dimu in loju. Njegovi, od mraza zatekli prsti so drgetali nad svetlimi plameni, nad katere se je včasih sklonil s celim telesom, kot bi jih hotel pokriti in vsrkati vase vso toploto, ki jo premorejo. Ko sem prisedel k ognju me ni niti pogledal. Strmel je v svetlobo in nekajkrat z ogorkom sunil v ogenj, da so iskre vzplamtele.

„Od kod, tovariš?“

Nekaj trenutkov je bil tiho. Nato je dvignil oči in me vprašujoče pogledal. Njegove od mraza stisnjene ustnice so rahlo drhte.

„S Koroške.“ Umaknil je svoj pogled in se zopet brezbrizno zastrmel v plamene, ki so tako igraje in toplo grelj okolico.

„Si kurir?“

„Čemu sprašuješ?“

„Tako... prokleta vreme, kaj?“

„Da prokleta... sam dež in megla.“ Ni odgovoril na moje vprašanje a tudi sam ga nisem več spraševal. Iz nahrbtnika sem vzel kos domačega kruha, ga prelomil in mu ponudil. Vzel je.

„Hvala, tovariš!“

„Eh, kaj hvala...“

„Kako pa je tukaj pri vas na Gorenjskem... ste večkrat lačni?“

„Včasih!“

Ko se je pri ognju ogrel, je postal živahnejši. Bil je še mlad fant, visoke rasti, s toplimi očmi in čudnim nasmehom. Čez visoko čelo so mu silili gosti, mokri lasje in njegov podolgovati obraz je imel še skoraj otroški videz.

Sezul je čevlje in jih položil k ognju, z nog je odmotal krpe in iztegnil ozeble proti toploti. Bil je do kože premočen.

Ime mu je bilo Blaž. Doma je bil v vasi na pobočjih Kamniških planin in v razgovoru je rad pripovedoval, kako je doma, čeprav že dolgo ni bil tam. Kmalu sva postala prijatelja. Nezaupljivost se je umaknila živahnemu pogovoru o življenju, kurirskih poteh in drugem, kar smo iz dneva v dan doživljali.

Ko je posušil obleko in se obul, se je zadovoljno zleknil kraj ognja, ki nam je nudil tako toplo ugodje.

Povsem se je že zdanilo. Iz goste megle je še vedno neprestano rosilo. Goste veje so otresale deževne kaplje, ki so enakomerno padale na ilovnata tla.

Rafal brzostrelke je pretresel mirno ozračje. V meglo je šinila raketa, ki je počasi ugašala svojo trepetajočo svetlobo.

„Prokleta... so že spet tukaj...“ Skočil je na ogenj in ga začel teptati s čevlji. Poslovala sva se hitro, ker bi naju dim pogašenega ognjišča lahko izdal. Segla sva si v roke kot stara dobra tovariša.

„Če prideš kdaj na Javornik, vprašaj zame!“

„Bom, Blaž... srečno!“ Odhitel je čez jaso nad gozdičem, ki se je strmo vzpenjala proti skalnatim robem.

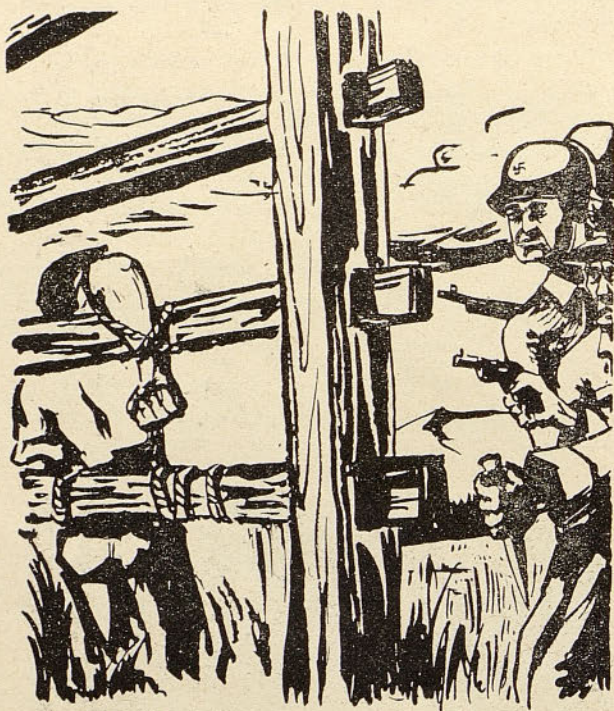
Zopet je zaregljala strojnica, tokrat že blizu nad vasjo. Strelji so začeli pretresati mirno ozračje in jate kavk so se kričaje podile v megli.

Z Blažem se poslej nisva več srečala. Ko sem v pozni pomladi prišel v njegovo rodno vas, sem povprašal po njem. Ob kozolcu, nedaleč od vasi, so mi pokazali sveže nasuto gomilo. Na kupu prsti je bilo nekaj ovenelih rož. To je bilo vse, kar je mimoidoče spominjalo na padlega partizana, a tiste, ki so ga poznali, na kurirja Blaža. Njegovo življenje se je končalo nedaleč od njegovega doma, sredi travnikov in senožeti, kjer so mu potekala otroška leta, sredi zelenih sadovnjakov in malega sveta, kjer je bila pod strmimi pobočji planin stisnjena njegova rodna vas.

* * *

Blaževa koča je bila prav na koncu vasi. Mala, z deščicami pokrita bajta je čepela kraj ozkega, od vode razjedenega jarka. Ko jo je človek gledal, je dobil vtis, da se bo pravkar zvrnila vanj. Streha se je bila nagnila že takrat, ko je bil Blaž še otrok. Nihče je ni popravljal in se menil zanj. Sicer pa, kdo naj bi se bil. Očeta je pobrala jesen pred vojno, pa tudi mati ga ni dolgo preživela. Blaž je ostal sam s svojo bajto in eno kravico, ki jo je po svoji pameti kmalu prodal. Odslej se je udinjal pri sosedih, pomagal pri košnji in hodil drvarit v hoste. Živel je bolj za druge, kot pa sam zase.

Tako je živetaril iz leta v leto, iz pomladi v pomlad. Tudi on jo je ljubil z vsem svojim srcem. Ob večerih je rad poležaval pod cvetočo češnjo in sanjari o življenju v dolini, o ljudeh in doživetjih.

Tudi za njegovo osemnajsto pomlad so cvetele češnje. Cvetje je bilo lepo, belo, kot vsako leto v teh hribovitih krajih. Blaž ga je opazoval iz niz-

kega smrečja nad vasjo, kjer je taboril s kurirji. Kako blizu doma je bil, pa vendarle tako daleč!

Njegova pot ni nikoli vodila skozi vas, čeprav si je zelo želel, da bi posedel pred svojo bajto brez strahu in neprestanega oprezanja.

Nekega večera pa je le prišel. Ko je stopil čez prag, mu je zatohel zrak butnil v obraz. Stopil je k oknu in ga odprl. Svetloba je napolnila izbo in zazdelo se mu je, da je oživila. Zleknil se je na posteljo in se predal prijetnim občutkom, ki so silili vanj ob misli, da je zopet doma. Zavedal se je, da mora proč od tod, toda ni se mogel odločiti, da zapusti domačo izbo. Dolgo je tako ležal brez misli in brez sna.

Mrak je počasi ugašal svetlobo v izbi. Mineval je čas. Blaž se je odločil, da pojde drugo jutro na pot. Od utrujenosti je kmalu zaspal.

Za vrhovi gora se je porajal prvi jutranji svit. Dolino so pokrivala še temne meglene sence. V vasi je bilo še vse mirno. Tiha je ždela sredi rosnatih trav, posejanih s tisočericimi biseri, ki so jih prvi sončni žarki ugašali.

Blaž je stopil pred bajto in se prešerno pretegnil. Vesel je bil lepega jutra. Stopil je v izbo in spravil svoje stvari v nahrbtnik. Vzel je orožje in stopil čez prag. Porinil je zapah in jel zaklepati vrata.

„Halt, Hände hoch!“

Blaž je odrevenel. V roki je zadržal ključ, ki ga ni do kraja obrnil. Ni se ganil. Pričakoval je strel, ki ga bo za trenutek prikoval na vrata, potem pa bo njegovo telo počasi zdrknilo pred prag. Glas, ki je prihajal izza njegovega hrbta je pomenil njegov konec, kakršnega ni pričakoval, vsaj tako nenadno ne. Misli so se mu bliskovito prepletale, toda odločiti se ničesar ni mogel. Občutil je kako mu drhti telo. To ni bil strah, to je bilo pričakovanje nečesa usodnega, nečesa, kar se ne bi smelo zgoditi.

„Hände hoch!“

Izpustil je ključ in dvignil roke. Okrenil se je počasi, kot bi se bal tako kmalu pogledati smrti v oči. Stal je razkoračen pred vrati. Z dvignjenimi rokami je bil videti še večji. Izza lesenega plota so lezle zelene postave. Blaž je opazoval odprtine cevi, ki so grozeče merile v njegovo telo.

Živ ujet! Ta strašna misel ga je presunila, ko so zelene postave oprezno prihajale bliže. S prežečimi očmi je premeril razdaljo; 50 metrov...! Dovolj je še, da strelji zgreše. Bliskovito se je pognal v grapo pod bajto in se z očmi oprijel skal, posejanih po njenih robih. Čutil je, da so mu vedno bliže in med rezkim drdranjem brzostrelk se je krčevito oprijel skalnatega robu in se prevrgel čezenj. Obležal je v plitki vodi, ki je v kotanji ostala še od zadnjega dežja. Dihal je sunkovito in roke so se mu tresle od silnega napora, ko je položil cev brzostrelke na skalnati rob. Iz grape je zadržal rafal, nato pa je zlovešči mir napolnil pravkar rojeno jutro.

Kmalu so ga potegnili iz grape. Bil je krvav po obrazu in tenka sraga krvi mu je polzela po roki. Odvlekli so ga h kozolcu, ki je stal nedaleč stran

in ga privezali na letev. Blaž je počasi dvignil glavo iznad okrvavljenih ramen. Nekaj življenja, kar ga je ostalo v njegovem, od krogelj prerešetanem telesu, mu je začelo vračati zavest. Medlo je opazoval zelene postave, ki so ga obkrožale in skoraj podzavestno je vedel, da nekaj hočejo od njega. Udarec s puškinim kopitom je stresel njegovo telo, takoj za tem pa so ga polili z vodo. Blaž je čutil, kako mu je prijeten hlad objel telo. Neka neznana sila mu je zopet vračala moči. Skušal je posrebiti s krvavih ustnic kapljo vode... vsaj kapljo, saj to je bilo vse, kar si je želel in za kar bi založil še svoje zadnje moči. Še venomer so rjovel nanj. Toda Blaž vsega tega ni več slišal. S široko odprtimi očmi je zrl v zelene postave, ki so plesale pred njim. Pogrezal se je v medle sence, ki so legale na njegovo zavest. Zavedal se je, da prihaja konec. Ne, on ne bo več hodil po partizanskih poteh, nič več ne bo zmrzoval in spal v snegu, tudi lačen ne bo več. Edino kar se bo še zgodilo bo to, da bo njegovo telo padlo z obrazom v travo, po kateri se je vila

tenka sraga krvi. Blaž jo je videl in vedel, da je njegova vsaka kaplja, ki jo je zemlja popila ali pa je ostala na travnatih bilkah. Skušal je zopet dvigniti glavo, toda omahnila mu je na ramena in se mehko zagugala globoko na prsih. Telo, ki je viselo na letvi, je jelo drgetati v lahnem krču. Iz okrvavljenega telesa se je izluščil grgrajoč glas, ki je v krčevitem sunku telesa zamrl.

„Es ist aus mit ihm!“ je nekdo zakričal. Visok, suh človek v zeleni uniformi je stopil k letvi in prerezal vrvi. Telo je zdrknilo ob njem na tla, le ena noga se je zataknila med gredi in ostala zapeta nad telesom. Nemec je sunil s škornjem vanjo, da se je telo prevalilo v mehko travo. Nekaj trenutkov je ogledoval truplo, nato pa je iz razpetega suknjiča vzel listnico, obrisal ob travo kri in začel ogledovati in razmetavati lističe, ki so kot uvelo jesensko listje padali na mrtvo telo kurirja Blaža.

Tudi za njegovo devetnajsto pomlad so cvetele češnje. Cvetje je bilo lepo, belo, kot vsako leto v tistih hribovitih krajih.

Industrijska kovinarska šola „ISKRA“

ŠOLSKO LETO 1956/57

Po šolskem koledarju bi se moral pričeti redni pouk 5. septembra. Pričetek pouka pa je bil zaradi epidemije otroške paralize preložen na 15. september. Na ta dan se je pričel redni praktični in teoretični pouk brez posebnih motenj, ker so se predavatelji in učitelji praktičnega pouka na pričetek pouka temeljito pripravili. V času, ko je obstojala še nevarnost okužbe, smo po nalogu Tajništva za šolstvo, prosveto in kulturo OLO Kranj uvedli zaščitne ukrepe. V straniščih in umivalnicah smo namestili razkužilo, milo in brisače. Do preklica so bile ukinjene vse učne ure telovadbe.

Sporazumno z Okrajnim ljudskim odborom Kranj in ustanoviteljem šole, t. j. tovarno ISKRA, smo sprejeli v našo šolo učence Industrijske puškarske šole, ki je v postopni likvidaciji. Formirali smo dva posebna razreda za te učence. Prevzeli smo tudi preostali IV. letnik te šole, ki smo ga vodili kot Industrijsko puškarsko šolo in je letos v juniju končal šolanje. Učence, ki smo jih vključili v našo šolo, pa smo preusmerili v poklice, ki jih izučuje naša šola. Zaradi različnih učnih programov obeh šol smo uvedli za učence II. E razreda dodatni pouk tehnologije in strokovnega računstva med šolskimi počitnicami. Učencem III. C razreda smo iz iste ga razloga podaljšali šolanje do konca koledarskega leta.

V semestralnih počitnicah, ki so bile od 16. januarja do 5. februarja, so imeli učenci deset dni počitnic in deset dni počitniške prakse. Spomladanske počitnice so bile od 27. aprila do 3. maja. V tem času ni bilo počitniške prakse. Med letnimi počitnicami, ki so se pričele 10. junija, imajo vsi učenci obvezno počitniško prakso, izvedenši mesec avgust.

V mesecu aprilu smo organizirali šolske poučne ekskurzije. Učenci I. letnika so si ogledali Železarno na Jesenicah, Hidroelektrarno Moste in Tovarno verig v Lescah; učenci II. letnika Lito-

KULTURNO DELOVANJE NA IKS

»ISKRA« KRANJ

Na pobudo vzgojitelja tov. Mršiča se je jeseni leta 1955 osnoval v domu učencev Ind. šole »ISKRA« mladinski moški pevski zbor. Vsi člani so bili takrat in so še danes gojenci doma. Zbor šteje danes 30 rednih članov. Vodi ga neumorno in nesebično tov. Ivan Pišler, uslužbenec tovarne Iskra v Kranju.

Kmalu po ustanovitvi zbora se je osnoval tudi mladinski vokalni oktet, kateri člani so bili ob ustanovitvi tov. Mršič kot vodja in kot člani Slavko Dravinc, Alojz Rak, Rudi Zanoškar, Jakob Jeraša, Janez Kušlan in Alojz Zupan.

Vzporedno z oktetom se je ustanovila tudi dramska in recitatorska sekcija, katere delo so prevzeli Emil Bratož kot predsednik, Anton Sazanov in Ivan Sicherel. Kakor oktet in zbor tako je tudi dramska sekcija začela z delom. Za prvo uprizoritev so pripravili Ingoličevo komedijo »Lovorjev venec«.

Svoj prvi nastop so imeli zbor, vokalni oktet ter dramska sekcija za državni praznik 29. november. Po prvem nastopu, ki je zelo dobro uspel, so sodelovali: zbor, oktet, dramska in recitatorska sekcija. Zbor je vodil tov. Pišler, oktet pa tov. Mršič. Pri uprizoritvi »Lovorjevega venca« so sodelovali: Emil Bratož, Anton Sazanov. Kot gostje so sodelovali: režija tov. Beno Dežman, kot igralki pa še Marija Krasnikova in Božena Igličeva. Za sodelovanje jim gre vsa zahvala. Program je vodil tov. Beno Dežman.

Takoj po prvem uspešnem nastopu smo se odločili, da pripravimo javni nastop v mestu Kranju in to v počastitev praznika JLA 22. decembra. Na tem nastopu so sodelovali vsi kakor

na prvem. Tudi ta nastop je bil za nas uspešen, saj nas je poslušala nabito polna dvorana.

Za naslednji nastop smo se odločili, da nastopimo na Jezerskem. Nastopili smo s kulturnim programom, pevskimi točkami in igrico: »Lovorjev venec«. Obenem pa mo imeli tudi prijeten izlet na Jezersko, kjer smo si ogledali vse njegove zanimivosti. Na tem nastopu se je posebno odlikoval recitator Janez Kušlan z recitacijo »Agonija v barakah«. Z istim programom smo nastopili še v Komendi, v Žabnici, kamor smo bili povabljeni za praznovanje krajevnega praznika, kjer smo bili tudi pogoščeni. Nastopili smo še v Selcah, v Škofji Loki, na Bregu ter še enkrat v Žabnici.

Ze naslednje leto je bil ustanovljen tudi plesni orkester doma učencev »Iskra«, kateri je sodeloval na več plesnih prireditvah. Oktet, plesni orkester in recitatorji so sodelovali tudi na proslavi dr. Franceta Prešerna v Mladinskem domu v Kranju, kjer smo tudi želi lep uspeh.

Organizirali smo tudi interno mladinsko zabavo s plesom in kulturnim programom, katerega je vodil tovariš Emil Bratož. Dramska sekcija je nastopila s skečom »Začarani park« in s še par drugih šal. V lepo in okusno dekorirani dvorani, ki so jo dekorirali tov. vzgojitelj Mršič, Jakob Jeraša, Milan Zivkovič in Anton Gašparac, je zabava potekla prav prijetno.

Moški mladinski pevski zbor pod vodstvom tov. Pišlerja je sodeloval tudi na proslavi 10-letnice mladinskih delovnih brigad s štirimi pesmimi. — Lepo smo proslavili delavski praznik Prvi maj in 10-letnico obstoja tovarne »Iskra«. Z novo naštudiranim programom smo navdušili polnoštevilno občinstvo. Na tej proslavi sta kot gosta sodelovala tudi tov. Abe in tov. Črt. Celotna kulturna skupina doma učencev »Iskra« je imela namen iti na desetdnevno letovanje na morje v Jablanac v Dalmaciji. Ker pa so prišle MDB se je večina članov te skupine udeležila mladinskih akcij na gradnji ceste Koprivnik—Gorjuše v brigadi Miho Marinka.

Pri vsem tem delu pa ne smemo pozabiti na člane te skupine, ki niso nastopili na odru, ampak so se udeleževali bodisi na organizacijskem ali pa na propagandnem področju. Za nesebično delo gre zahvala takratnemu predsedniku mladinske organizacije tov. Antonu Gašparacu, t. Antonu Sazanovu, tov. Ivanu Sicherlu, tov. Janezu Kušlanu, tov. Milanu Zivkoviču. Še posebna zahvala za udeleževanje in sodelovanje z mladino pa gre pevodji tov. Pišlerju, tov. Dežmanu, tov. Mariji Krasnik in tov. Boženi Igličevi. Še posebej pa se moramo zahvaliti direktorju šole tov. Brunskoletu in takratnemu upravniku internata tovarišu Omanu.

Končalo se je šolsko leto 1955/56. Nekateri smo odšli domov na počitnice, drugi v MDB in podobno. V jeseni smo se zopet vrnili in ponovno pričeli z delom na kulturnem področju.

stroj, Saturnus in Telekomunikacije, vse v Ljubljani; učenci III. letnika pa Tovarno avtomobilov v Mariboru, Hidromontažo Maribor in Mariborski otok.

Šolo upravlja 11-članski šolski odbor, ki je bil osnovan že 1955. leta. V tekočem šolskem letu je imel tri redne in dve izredni seji ožjega odbora.

2. UČENCI PO POKLICIH IN UČNIH USPEHIH

Poklic	skupaj	I. let.	II. let.	III. let.
orodjar	46	10	16	20
precizni mehanik	44	13	19	12
strojni ključavničar	43	13	16	14
rezkalec	30	11	14	5
strugar	39	11	16	12
elektromehanik	19	8	5	6
telefonski mehanik	16	6	7	3
avto-elektrik	8	5	3	—
Skupaj	245	77	96	72

Uspeh	skupaj	%	I. let.	II. let.	III. let.	III. C. r.
odličen	3	1,2	1	1	1	—
prav dober	46	18,7	16	13	15	2
dober	138	56,3	46	49	33	10
zadosten	2	0,8	1	1	—	—
1 nezadost. ocena	36	14,7	8	24	2	2
2 nezadost. oceni	11	4,9	4	3	2	2
3 in več nezadost.	6	2,4	—	3	—	3
neocenjeni	3	1,2	1	2	—	—
Skupaj	245	—	77	96	53	19

3. ZAKLJUCNI IZPITI

Letošnji učni uspehi učencev III. letnika so zadovoljivi, saj so razen štirih učencev, ki imajo popravne izpite, izdelali razred vsi. K zaključnim izpitom je bilo pripuščenih 49 učencev.

4. SPREJEMNI IZPITI

V mesecu maju smo objavili v dnevnem časopisju razpis za sprejem učencev v I. letnik. K izpitom so bili pripušчени kandidati, ki so dovršili nižjo gimnazijo ali osemletko, ki niso mlajši od 14 in ne starejši od 17 let in ki jim je zdravnik na posebnem zdravniškem spričevalu potrdil, da so sposobni za sprejem v našo šolo. Izpite so opravljali 103 kandidati. Od teh je bilo sprejetih 70, in sicer za naslednje poklice:

orodjar	10
precizni mehanik	10
strojni ključavničar	10
rezkalec	10
strugar	12
elektromehanik	8
telefonski mehanik	6
avto-elektrik	4

Pri izbiri novih učencev smo poleg doseženih uspehov na sprejemnem izpitu upoštevali tudi mnenje Poklicne svetovalnice za usmerjanje mladine v poklice ter pri enakih pogojih dali prednost

Takoj po vrnitvi v šolo smo zopet začeli z rednimi vajami zbora, ki ga vodi tov. Pišler, okteta ter dramske in recitatorske sekcije.

Kot prvi nastop smo zopet imeli za »Dan republike«. Dramska sekcija je naštudirala Zupanov »Punt«, v katerem so nastopali: Emil Bratož, Rudi Zanoškar, Jože Šorli, kot gosta pa sta sodelovala Vika Buda in Vanda Jurgele. Tudi ta nastop nam je dobro uspel. Takoj po prvem nastopu smo se odločili, da gremo gostovat tudi v druge kraje na Gorenjskem. Še pred tem pa smo imeli zabavni program za kranjsko Garnizijo. Nastopili so zbor, vokalni oktet, dramska sekcija z burko »Usodna zamenjava«, ter plesni orkester doma učencev. Vsa Garnizija nas je toplo in z vso navdušenostjo spremljala.

Zato smo bili povabljeni v Žabnico, da proslavimo krajevni praznik, katere proslave smo se udeležili vsi. Naslednji nastop v letošnjem letu smo imeli v Mostah pri Kamniku, kjer nas je zopet presenetila nabito polna dvorana. Lepo smo tudi letos proslavili dr. Franceta Prešerna in pa delavski praznik Prvi maj. Še posebej pa sta proslavila delavski praznik »Prvi maj« oktet in plesni orkester, ki ju vodi vzgojitelj tov. Mršič. Šli smo na obisk v Hrvaško Primorje, v Jablanac. Tudi tam smo imeli dva nastopa. Prvi nastop je bil v počastitev delavskega praznika, drugi pa je bil kulturni program. Tudi v Jablanacu nas je publika lepo sprejela. Ponovno smo utrdili, in mi smo na to ponosni, še bolj tesno sodelovanje z bratskim hrvaškim narodom.

Tudi tokrat nam je pomagala pri našem delu uprava šole ter direktor Franjo Brunskole in pa uprava internata z upravnikom tov. Jernejem Teropšičem, za kar se mu še posebej zahvaljujemo. Za sodelovanje se ponovno zahvaljujemo nesebičnemu delavcu z mladino na kulturnem področju tov. Benu Dežmanu.

Kljub vsem tem uspehom pa moramo ugotoviti tudi žalostne stvari. Ne vemo, zakaj vodstvo tovarne »Iskra« nima nikakršnega razumevanja za pomoč svojim učencem, svojim bodočim strokovnjakom. Vsi člani naših sekcij, zbora, okteta, plesnega orkestra, so si sami preskrbeli enotne obleke, da smo lahko nastopali, zato ker nismo dobili obljubljenih srajc, če že drugega ne. Druga žalostna stvar je, da tovarna nima niti toliko razumevanja, da bi nam nudila vsaj prevozno sredstvo za prevoz v kraj, kamor smo šli nastopati. Zgodilo se je, da avtobusa, tudi če smo ga hoteli plačati, nismo dobili. Morali smo se pobrigati pri Avtoprometu Kranj, kjer smo ga tudi dobili. Mislim, da bi bilo potrebno, da bi vodstvo tovarne »Iskra« v bodoče malo bolj posvečalo pozornost tudi naši mladini na Industrijski šoli, saj iz nje črpa večino strokovnega in kvalificiranega kadra.

Zopet je šolsko leto za nami, čaka nas še počitniška praksa, potem pa se bodo nekateri učenci za vedno poslo-

otrokom, katerih starši so zaposleni v tovarni ISKRA in ki stalno prebivajo na območju Kranja. S tem smo skušali zadostiti težnji, da se tovarni ISKRA prvenstveno zagotovi potreben dotok kvalificiranih moči. Posebno pažnjo smo pri izbiri posvetili otrokom padlih borcev in žrtev fašističnega terorja.

5. ZAKLJUČEK ŠOLSKEGA LETA

Šolsko leto smo zaključili dne 26. junija s proslavo in akademijo. Po proslavi je tov. direktor razdelil absolventom zaključna spričevala, nato so razdelili razredniki še letna spričevala.

Gradivo je bilo po učnem načrtu v celoti predelano, izvzemši v II. E in III. C razredu iz že omenjenih razlogov.

J. L.

Udeleženci izleta v Bohinju

Obisk mladinskega tamburaškega zbora iz Kamnika

vili od šole. V jeseni, upamo, ko se zopet vrnemo, bomo še bolj delali na kulturnem področju, seveda če nam bodo merodajni ljudje nudili moralno in pa tudi finančno pomoč.

Ž.

Praktični nasvet

Ko sem lansko leto na morju napravil podvig, da sem v dobrih treh urah spremenil kislo mleko mojega hrbta v pečeno rakovino (in priznati moram, da so me ostali junaki, ki so ta dan z menoj vred prišli na »lepo plavo morje«, kar dobro posnemali), sem sklenil, da se mi kaj takega letos ne primeri več. Pregledal sem nekaj zdravniških knjig in sestavkov o pravilnem sončenju, pa se mi zdi potrebno, da ublažim, če že ne morem preprečiti posledic pretiranega sončenja.

Predvsem moramo vedeti, da niso ne svetlobni in ne vroči žarki, ki jih zaznavata naše oko in telo, tisti, ki škodujejo koži in organizmu pri pretiranem sončenju. Kožo porjavijo in predvsem povzročijo hude ali pa vsaj močno neprijetne opekline nevidni žarki sončne svetlobe, ki jim pravijo ultravijolični. Najbolj gosti so nad gladino vode in nad belimi površinami peska. Tem žarkom se lahko umaknemo v senco, kjer jih bo še vedno na pretek, da bo naša koža lepo počasi porjavela.

Ta varnostni ukrep je potreben vsaj prve dni bivanja na morju, ker so tam ti žarki zaradi našega pretiravanja nevarni.

Povrhnji sloj kože, ki odeva človeško telo kot nekakšen varnostni plašč je sestavljen iz dveh plasti. Ultravijolični žarki s krajšo valovno dolžino povzročijo v vrhnji plasti kože hude opekline, a da pri tem naša koža ne porjavi. Poškodovane celice začno izločati neko strupeno tekočino, zaradi katere nabreknejo najtanjše žilice v našem telesu. Tako pride do prve rdečice, ki se stopnjuje, čimdalje se sončimo. Kožo pa nam porjave dolgi valovi ultravijoličnega dela svetlobnih žarkov. Ti namreč predrejo vrhnjo plast kože in pridejo v spodnjo, kjer je razporejeno kožno barvilo. Dolgi ultravijolični žarki ne napravijo vrhnji plasti kože nobene škode, temveč iz spodnje plasti izvabijo barvilna zrnca na površino kože in zaradi tega dobi koža rjavkasto barvo. Ko je koža porjavela, pa seveda teže pride do opeklin. Nekateri zdravniki trdijo, da varuje kožo pred opeklinami kožno barvilo, drugi pa trdijo, da kožo ustrojijo veter, sonce, voda in zrak. Praksa pa kaže, da temnolasci bolje prenašajo sončne žarke kot plavalasi, dočim rdečelasi sploh ne morejo po-

rjaveti in dobijo takoj opekline z mehurji, če so nekaj časa izpostavljeni vplivom sončnih žarkov.

Pred močnimi opeklinami zaščitimo svojo kožo z različnimi kremami, olji ali mlekom. Seveda pa moramo kožo mazati večkrat dnevno, ker voda in znoj odplavijo zaščitno plast maščobe ali olja in lahko kljub temu pride do opeklin.

Če pa smo že dobili opekline, pa jih najuspešneje zdravimo s pudrom, borvaselinom ali oljnim oljem, seveda če opekline niso prehude. V takem primeru pa moramo iskati zdravniško pomoč.

Pretirano sončenje ponavadi dražje plačujejo ženske kot moški, zato zdravniki ženskam posebej priporočajo, da si pred sončenjem dobro namažejo kožo z oljem ali kremo, lase pa pokrijejo z belim klobukom ali ruto. Predno ležete spat, pa morate kožo dobro natreti s kakšno kremo za noč.

Nekje sem čital, da prekomerno obsevanje z ultravijoličnimi žarki rado povzroči razna rakova obolenja na koži in ustnicah. Zato je potrebno, kot vsako prijetno stvar, tudi sonce uživati s premislekom.

Sg.

„NEIZPOLNJENO HREPENENJE“ (odgovor)

*Cemu trpiš, čemu drbtiš,
in kličeš na pomoč?
Srce najlažje umiriš,
če sama si vso noč...!*

*Skrbem uteči se ne da
s pobajanjem ob brezah,
mir srčni — pridobiš si ga
počasi in brez „ob“ in „ab“.*

*Ko pa luna na nebo pripluje
pride kriza in tebi je spet huje;
Ljubav — po njej pač hrepeniš,
ob oknu v mesec le strmiš...*

*Kdo ta je, ki ga pričakuješ,
in v upe srečo kuješ?
Preljubi pa ne javi se,
ker pač ne ve, kdo si in kje...*

*Ti po neznanem hrepeniš,
izgleda pa, da le ne veš, kaj si želiš...
Kako ljubezni čar naj vzcvete,
ko liči vse na — marsovske polete...!*

SPECTATOR

SPORTNI DVOBOJ MED KOLEKTIVOMA TOVARNE ISKRA IN NIKOLA TESLA IZ ZAGREBA

Delovna kolektiva tovarne »Iskra« in »Nikola Tesla«, tovarne za telekomunikacije iz Zagreba imata že dlje časa vzpostavljene prijateljske vezi preko svojih delavskih svetov in upravnih odborov. Da pa bi se to prijateljstvo še dalje razvilo in poglobilo, sta stopili v kontakt tudi sindikalni podružnici obeh kolektivov in organizirali prvo športno tekmovanje obeh kolektivov, ki je bilo dne 16. 6. 1957 v Kranju.

V tem športnem tekmovanju je sodelovalo preko sto športnikov iz obeh kolektivov, ki so se kosali v streljanju, kegljanju, nogometu, odbojki in namiznem tenisu. Večina tekmovanj se je odvijala na stadionu SD Mladosti, a kegljanje je bilo na novem kegljišču KK »Triglav«.

Pa pogledajmo kakšni so rezultati in kako so se odvijale borbe.

Nogomet

Po raztrgani in mlačni igri v prvem delu prvega polčasa, se je moštvo Iskre prvo znašlo na terenu in doseglo preko Dornika (1:0) in Brezarja III (2:0) dva gola in obenem rezultat polčasa. V drugem polčasu so bili naši igralci zopet uspešni in preko Dornika in Brezarja I. povedli celo 4:0, šele tedaj so nasprotni igralci z boljšo igro uspeli znižati rezultat na 4:2, kar popolnoma odgovarja poteku igre.

Iskra je nastopila v sledeči postavi: Brezar II., Šušteršič, Ažman, Čebulj, Perković I, Perković II, Brezar III, Brezar I, Dornik, Česenj, Kiš, dočim nam postava moštva »Nikola Tesla« ni znana. Tekmo je uspešno vodil tov. Pavel Novak.

Odbojka — moški: Tu nismo imeli resne konkurence in je naše moštvo brez velikega naprežanja zmagalo 3:0.

Odbojka — ženske: Tudi dekleta so uspeli premagati svojo tovarišico iz Zagreba z rezultatom 2:0.

Namizni tenis. Kot po tradiciji tudi tokrat niso izostale borbe za zeleno mizo. Igrali so v dvorani na Gaštelju, na zelo slabih mizah, kar nikakor ne gre v prid organizatorju.

Gostje se naši moški ekipi (Petrovič, ing. Pajor) niso mogli uspešno lupirati in so izgubili 5:1 v prid naših.

Dekleta pa so imela težje delo in močnejše nasprotne od sebe. Zmagali so gostje z rezultatom 3:1.

Kegljanje. Tudi to je bila disciplina, v kateri so dominirali naši športniki, saj so premagali odgovarjajoče moštvo iz Zagreba kar z razliko 457 podrtih kegljev. Rezultat 2272:1815.

Streljanje z zračno puško. Tudi v poslednji disciplini tega športnega srečanja naši zmage niso imeli niti enkrat ogrožene, saj je borba potekala, rekli bi, neenakopravno. Rezultat 621:331 krogom v korist Iskre potrjuje, da gostje niso bili dorasli našim strelecem. Najboljši strelec je bil Vinko Lapajne z 139 krogov od 150 možnih.

Po končanem tekmovanju je bila mala pogostitev vseh nastopajočih in funkcionarjev, ki niso štedili s trudom, da je to tekmovanje tako lepo uspelo.

Športniki »Nikole Tesle« odnosno njihova sindikalna organizacija pa je povabila naše tekmovalce v Zagreb na povratno srečanje, ki je bilo v dneh 21. in 22. julija in o katerem bomo pisali v naši naslednji številki.

M. Dj.

Sportno srečanje ženskih ekip
»ISKRA« in NIKOLA TESLA«

Kegljaška moštva »ISKRA« — »N. TESLA«

MEDNARODNI NAMIZNO-TENIŠKI DVOBOJ »ISKRA« : »STANDARDTELEPHON« (Dunaj)

V juniju je bil v Kranju namiznoteniški dvoboj med ekipo Iskre in ekipo dunajske tovarne telefonskih naprav »Standardtelephon«. Zmagali so gostje s tesnim rezultatom 5:4.

M. Dj.

Zmagovito nogometno moštvo »ISKRE« za pokal OSS-a Kranj

Ali verjamete?

Ko sem prebiral v zadnjih dveh številkah naše revije članke pod skupnim naslovom „Žena doma in v podjetju“, sem bil zelo vesel, da je moja žena čisto drugačna kot n. pr. Slavka.

Moja žena namreč niti ne dovoli, da bi se jaz moral ubadati z ženskim delom, gospodinjstvom, krpanjem nogavic in podobno, temveč to vedno opravi sama. Je pač čisto drugačna. Tudi radovedna ni, ne obrača mi žepov, kadar po službi slečem obleko in se oblečem v domače hlače, ne stika za osebno korespondenco, in ne prešteva mi denarja, ki ga vedno hranim doma na vidnem mestu. Z veseljem jo povabim na sprehod, ker je vselej takoj gotova in še nikoli se ni vrnila v stanovanje, češ, da je nekaj pozabila. Nikoli mi ne ugovarja: „Zdi se mi, da bi morala po tejle poti.“ Ali: „Raje vprašajva, katera pot je prava.“

Če greva v mesto nakupovat, najde takoj tisto, kar išče in vedno plača v gotovini, kajti dolgovi ne trpi. Do danes nama ni bilo treba najeti posojila v banki ne za obleko, ne za drva (drva in premog vedno kupi že spomladi), ne za počitnice.

Moja žena ima čudovito lastnost, da je vedno točna, če sva zmenjena za v kino, gledališče ali kam drugam. Može smo pa itak vedno točni, če le ne pride vmes kaj važnega. Na primer: obljubimo, da bomo takrat in takrat doma, pa srečamo na poti domov prijatelja, ki ga že dolgo nismo videli in morata dogodek zaliti s kozarčkom

pristnega vina. Večina žensk pa potrebuje dve uri, da zamenjajo 1 m čipk (čipke so sedaj spet zelo moderne — in za en prst morajo gledati izpod krila) može pa jih potrpežljivo čakajo pred trgovino. („Saj ne gre toliko za tisto čakanje,“ mi je nekoč rekel prijatelj, ampak niti toliko ni vljudna, da bi prašala: „si dolgo čakal, ljubček?“) Statistiki dokazujejo, da precejšnja večina poročenih mož zabije polovico svojega življenja s čakanjem na svoje žene.

Mož bi morda rad telefoniral, vendar se njegova žena prav ta čas razgovarja po telefonu s prijateljico Metko Kliučkovo in ii pripoveduje, kaj se ii ie danes pripetilo. Šla je po cesti — ali morda po pločniku? — na vsak način pa je zavila pri Delikatesi okoli ogla in se zaletela v Piškovo Francko, ki je že pol stoletja ni videla, kako se je postarala, pa njena obleka. Nezaslišano, kaj takega! Njen mož ga gotovo spet pošteno daje na zob, sicer ne bi nosila čevljev, ki so bili lani v modi. No, naj bo kakor hoče, šli sta v slaščiarno, pa ne k Bučarju ampak v mestno, tja kot zadnjič...

Ali pa mož stoji na stolu in pritiska na zid sliko s srednjeveškim okvirom, žena pa stoji sredi sobe in poveljuje: malo višje, malo nižje, pa na levo, pa na desno in spet na tisto mesto, kjer je prej bila.

Ne, moja žena ni taka, vsa čast ji! Še nikoli ni z mojo britvico parala obleko, in še v sanjah ji ni prišlo na misel, da bi zavrgla moje stare kopalke in še nikoli si ni sposodila mojega robca, ker ima svojega vedno pri roki.

Kako z veseljem bi vas zdajle povabil k sebi na dom, da bi videli in okusili, kako izvrstno kuha moja žena! Nič mi ni treba javiti v naprej, če pripeljem goste v hišo, kajti moja žena ima vedno vse kot v škatlici. Če pa pridem domov z zamudo, se nikoli ne jezi, saj ima kosilo (ali večerjo) vedno lepo na toplem. Po kosilu nas ne bo nikoli nadlegovala, da bi ji pomagali pri pomivanju. Samo to nas bo prosila, da ji bomo povedali, kaj bi radi pili.

Mislím, da se strinjate z menoj, da na celem svetu ni boljše zakonske družice...!

—rs—

R A Z P I S

novih delovnih mest v personalnem oddelku

Z ozirom na vse večji razvoj naše tovarne in s tem povečane odgovornosti personalne službe v pogledu strokovnega izobraževanja in dobrega počutja članov delovnega kolektiva je upravni odbor na predlog organizacijskega biroja odobril razširitev personalnega oddelka na nekaj novih delovnih odsekov.

Ker želimo, da bi ta delovna mesta zasedli ljudje, ki se že nahajajo v naši tovarni in imajo vse moralne in strokovne pogoje za opravljanje del v omenjenih odsekih

r a z p i s u j e m o

1. Eno mesto za vodjo izobraževalnega centra, ki naj opravlja naslednja dela: vodi center za izobraževanje, planira in izvaja izobraževanje po navodilih strokovnega sveta centra po stalnem programu za novo delovno silo, ki se vrši v posebnih tečajih s pomočjo referentov in instruktora PIV metod in instruktorjev v oddelkih, vodi nadzor nad štipendisti, nad razporedom praktikantov in vajencev, skrbi za rehabilitacijo dela manj zmožnih oseb.

Za to delovno mesto je zaželen tehnik ali mojster z opravljeno delovodsko šolo in večletno prakso v proizvodnji.

2. Eno mesto za referenta instruktora, ki naj opravlja naslednja dela: poučuje ljudi v izobraževalnem centru na osnovi stalnega programa, ki ga sestavlja oziroma potrjuje strokovni svet centra za izobraževanje, sodeluje z instruktorji v oddelkih zaradi kontrole uspehov pri priučevanju in uvajanju v delo.

Za to delovno mesto je zaželena oseba z dovršeno srednje šolsko izobrazbo.

3. Eno mesto vodje odseka za delovne odnose, ki naj opravlja naslednja dela: vodi omenjeni odsek, urejuje delovno-pravne zadeve, urejuje psihološke probleme in vprašanja s področja delovnih odnosov in nagrajevanja s pomočjo referenta za delovne odnose, psihologa in referenta za nagrajevanje in analizo delovnih mest.

Za to delovno mesto je zaželena oseba z dovršeno srednje šolsko izobrazbo.

4. Socialni delavec, ki naj opravlja naslednja dela: urejuje vprašanja prehrane, stanovanj in prevoza, organizira letovanja - izlete, ekskurzije in skrbi za smotno izkoriščanje prostega časa, posreduje socialno pomoč delavcem in uslužbencem v sodelovanju z upravnim odborom sklada za samopomoč, predlaga in izvaja ukrepe, ki naj vplivajo na čim boljše počutje v podjetju.

Za to delovno mesto je zaželena oseba z dovršeno srednje šolsko izobrazbo.

5. Tehnik za higiensko-tehnično zaščito, ki naj opravlja naslednja dela: ureja higiensko-tehnično zaščitno službo, skrbi za zaščitna sredstva, organizira njihovo dobavo in izdelavo in skrbi za izvajanje zaščitnih ukrepov.

Za to delovno mesto je zaželena oseba, ki je dovršila srednjo tehnično šolo.

6. Eno mesto upravnika počitniškega doma v Ankaranu, ki mora imeti srednjo ekonomsko šolo ali gostinsko šolo.

7. Referent za planiranje investicij in izdelavo ekonomskih elaboratov v investicijskem oddelku, ki naj opravlja naslednja dela: izdelava letnih investicijskih programov, izdelava ekonomskih analiz za predvidene investicije, skrb za realiziranje predvidenih investicij, kontrola obračunov in računov za investicijska dela.

Za to delovno mesto je zaželena oseba z najmanj srednjo ekonomsko ali srednjo tehnično šolo, z perfektnim znanjem nemškega ali angleškega jezika.

Vsi zainteresirani, ki čutijo veselje in sposobnost za opravljanje naštetih del, naj to sporočijo personalnemu oddelku.